

INDABADA, 2000tik

Espazio publikoa eurenganatzuz

Ingurumena Hazien Sarea

**Gure haziek
gordetzen dituzten
sekretoak**

6-9 | Sakonean

Kultura Josune Muñoz

**«Komikiak
irakurtezinak
ziren lehen»**

24-27 | Berbetan

Leioa Amaia Miranda

**«Musikak eman
didana ez dit beste
ezerk emango»**

32 | Kultura

GETXO ESZENA

02 Urria
26 Octubre

MUXIKEBARRI

2025

02 Osteguna—Jueves /// 20:00 /// 10€

NANCY GRACE ROMAN

Nexo Teatro

Antzerkia / Teatro

Cas / 90 min

03 Ostirala—Viernes /// 20:00 /// 12€

ESCAPE ROOM

Txalo Produktzioak

Antzerkia / Teatro

Eus / 85 min

04 Larunbata—Sábado /// 20:00 /// 15€

CASTING LEAR

Andrea Jiménez / Barco Pirata Prod. / Teatro de la Abadía

Antzerkia / Teatro

Cas / 90 min

05 Igandea—Domingo /// 18:00 /// 8€

SEMAFOROA

Logela Multimedia

Haurrak / Infantil

Eus / >4 urte-años / 55 min

09 Osteguna—Jueves /// 20:00 /// 10€

GO FIGURE

Sharon Fridman

Dantza / Danza

50 min

10 Ostirala—Viernes /// 20:00 /// 10€

LO PEOR QUE LE PUEDE PASAR A UN NIÑO

Ékoma Teatro & Javier Liñera

Antzerkia / Teatro

Cas / 80 min

11 Larunbata—Sábado /// 20:00 /// 18€

LOST LETTERS

Lucía Lacarra Ballet

Dantza / Danza

70 min

12 Igandea—Domingo /// 20:00 /// 15€

CAMINO A LA MECA

Lola Herrera / Natalia Dicenta / Carlos Olalla

Antzerkia / Teatro

Cas / 90 min

17 Ostirala—Viernes /// 20:00 /// 10€

HALLEY

Led Silhouette

Dantza / Danza

60 min

18 Larunbata—Sábado /// 20:00 /// 18€

EL CUARTO DE ATRÁS

Emma Suárez / Alberto Iglésias / Nora Hernández

Antzerkia / Teatro

Cas / 85 min

19 Igandea—Domingo /// 18:00 /// 10€

OPERETTA

Cor de Teatre

Haurrak / Infantil

75 min

23 Osteguna—Jueves /// 20:00 /// 6€

TENGO ALGO PREPARADO

Paspez Producciones

Dantza-antzerkia / Danza-teatro

Cas / 50 min

24 Ostirala—Viernes /// 19:30 /// 8€

CANTANDO PARA ELISA

Antzerkia-musika / Teatro-música

Cas / 130 min

25 Larunbata—Sábado /// 20:00 /// 12€

SUSTRAI

ZirKuSS

Zirkua / Circo

70 min

26 Igandea—Domingo /// 18:00 /// 8€

HAMELINGO TXIRULARIA

BAM! (Bergarako Antzerki Musikala)

Haurrak / Infantil

Eus / >4 urte-años / 75 min

INFO GEHIAGO:
MÁS INFORMACIÓN:

www.getxo-kultura.eus

Antolatzailea / Organiza:

Getxo
Arte Eszenikoa

**GETXO
KULTURA**

Babesleak / Patrocina:

Bizkaia
Foraldea

Euzko Legebiltzaria
GOBIERNO VASCO

Saltokiak / Puntos de venta:

K
Entrega salmotea
Venta de entradas
www.kutxabank.es

Orotarako
Kutxabank
Caixas
multiservicio

• Muxikebarri
• Romo Kultur Etxea
• Kutxabank Sarea

Aurkibidea

- 4 Puntua eta kontrapuntua eta iritziak
- 5 Erretratua
- 6 Hazien Sarea
- 10 Herriak
- 20 Hirudika: Indabada
- 24 Berbetan: Josune Muñoz
- 28 Agenda
- 30 Lehen/orain eta Urribitakora
- 32 Amaia Miranda musikaria
- 33 Iñaki Saitua, Getxo Jazzen sorrera
- 36 Esti Velez, emakumezkoen futbola
- 37 Kirolak
- 38 Hirukira olgetan: umeentzako denbora-pasak
- 40 Faceguk: Irakurtzeko ohitura duzu?
- 41 Mundukatuak
- 42 Atzera begira: Leioaren sorrera
- 43 Zozketak

hiruka

HIRUKA kooperatiba sozietatea

Helbidea: Martikoena, 16, 2.a · 48992 GETXO

e-posta: hiruka@hiruka.eus

Telefona: 944 911 337

Publizitatea: Amaia Legarreta

Erredakzioa: Nahia Martinez Gondra, Iker Rincon Moreno, Estibaliz Maguregi, Hodei Torres eta Ander Zarraga

Diseinua eta maketazioa: Artefakto Estudio

Kudeaketa eta administrazioa: Ziortza Merino

Zenbaki honetako kolaboratzaileak: Jokin de Pedro, Janire Enzunza, Joanes Atxa, Iñigo Astiz eta Nerea Garcia

Filmazioa eta Inprimategia: Gertu Inprimategia

Lege-gordailua: BI-2022-2014

ISSN: 2386-98-95

Ale-kopurua: 5.000

CC-BY-SA

HIRUKAk ez du zertan bat etorri aldizkari honetan parte hartzen duten kolaboratzaileek adierazitako iritziakaz.

Erakunde laguntzaileak

foru aldundia
diputación foral

Aldizkari honek Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntza jaso du.

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

Kultura eta Hizkuntza Politika
Sailak (Hizkuntza Politikarako
Sailburuordetzak) diruz lagundua.

Atzamar**JOKIN DE PEDRO** Idazlea

Gaurko euskararen badakigu *hatz* dela batasunerako formarik egokiena *eri*-ren sinonimo gisa, *atzamar* eta behatz formen kaltean. Aurreko artikuluan *hatz*-en jatorriaz jardun genuen moduan, oraingoan mendebaldeko euskararen *atzamar* bitxiar arituko gara, zenbaketa zaharragaz lotua omen dagoena.

Eskuko hatzekin zenbatzeko bi era tradizional dira: goranzko zenbaketa, hau da, ukabila itxita hatzak banaka luzatuz egiten dena, gure artean ohikoena; beheranzko kontaketa, antzina erabiliagoa. Era honetan, eskua zabalik dagoela, ahurra guri begira, hatzak banaka bilduz kontaktzen da; hortaz, bederatzi zenbatzean *hatz* bakarria geratzen da luzaturik, eta hamar zenbatzean ukabila itxirik, atzapar edo atzamar forma erakutsiz. Beraz, hortik letozke bai Bizkaiko *atzamar* hitza (ez baitu 'hamar *hatz*' esan gura, herri etimologiaz ez bada) eta bai denon *hamar* zenbakia.

Eta *bederatzi*? Teoriarik zabalduenaren arabera, *bedera*-k 'bana, bat' esangura duenez, eta atzi hatzarekin erlazionatua egonik, *atzitu* eta *atzi* aditzek darakustenez, 9a 'hatz bakarria' litzateke, erreferentzia eginez luzaturik geratzen den erpuari.

Eta *zortzi*? Zeuri uzten dizut, irakurle, misterio hori argitzea. Buruari *hatz* egin eta ikertu!

Lagun ala konpainia?**JANIRE ENZUNZA LANDA** Filologoa eta irakaslea

Sostengua emoten deuskun sarearen barruan, lagunak eta konpainia gero eta argiago desbardintzen dodaz. Urteek aurrera egin ahala, ingurukoek erakutsi deuste zein taldetan dagozan. Konpainia ona ondo dago, baina momentu askotan, konexioa eta alkar ulertzea behar dogunean, lagunengana jo ahal izatea babesa da.

Eta holako pertsona onek emondakoak aurrera egiten laguntzen deust. Nire negarrak prisa barik entzun dabezanak, entzun behar dodana eta ez entzun gura dodana esan deustenak, animau nabenak, neure arazoak era arrazional eta kritikoa aztertu dabezanak, presionau ez nabenak, eskua emon deustenak, besarkatu nabenak, nire sentimenduak garrantzitsuak dirala sentiarazo deustenak, etxera bazkaltzera eta berba egitera konbidau nabenak, nik laguntza eskatu barik euren burua eskaini dabenak... lagunak ekarpena handia da.

Konpainia be beharrezkoa da, eta, ona bada, bidelagun izan daiteke. Barreak, pasadizoak, eguneko kontuak, antzekotasunak, txutxu-mutxuak, esperientziak, planak... kontu asko trukau daikaguz eta horreetatik be ikasi.

Azken batean, garrantzitsuena da jakitea nork ez deuskun hutsik egingo, bakotzak zertan lagundu ahal deuskun eta nor dagoan bere denporean lekua egiteko prest.

Puntua eta kontrapuntua **Geure haziak****Kimu barriak**

*Zeozerk eusten badu
gure ondarea,
haziek bere baitan
daukate gordea.
Memoria hori guk
ahaztu ordea...
Aitor gureztat ez al
da kriston aldea,
hain gertu izatea
hazien sarea?*

**BEÑAT
VIDAL
GURRUTXAGA**
Leioa

*Haziak gauza asko
ahal deuskuz esan,
Euskara irakastea
hala eratzen zan.
Geu be lur oparoan
sartu gintuezan,
Orain barriz ereiten
berben lanabesan,
Hiztun-kimu barriak
loratu daitezcan!*

**AITOR
ESTEBAN
ETXEBARRIA**
Itzubaltzeta/Romo

Jose Luis Orozko *Txelis* Goiherri Sokatira Taldea

«Konpetiteko klub gihau behar diz, horrek barik selekzinorik be ez dogu eukiko»

Goiherri Sokatira Taldea 1977an sortu zuenetako bat da *Txelis*. Ordutik, taldea nazioarteraino gidatu du, baina auzoko nortasuna galde gabe.

TESTUA: ANDER ZARRAGA • ARGAZKIA: ESTIBALIZ MAGUREGI ▶

Goiherrin beti egon da sokatira, jaietan-eta beti ibiltzen ginen, eta taldea sortu gendun, serio hasteko eta, ordutik, urte bat falta barik egon naz hamen», azaldu du *Txelisek*. Gaur-gaurkoz, Goiherrikoak lur gainean aritzen dira txapelketetan; hala ere, hasieran, goman ere aritzen zirela gogoratu du, baina dioenez, oso desberdinak dira bata bestearengandik, teknikoki, entrenatzeari dagokionez eta azpiegitura aldetik, eta bietan aritzeko «urte guztia egon behar da, baina jentekatu eiten da». Hain zuzen ere, bere hitzetan hori da gaur egun Euskal Herrian sokatirak duen arazorik larriena: lehiatzeko taldeak falta direla. «Lastima da, hiru talde bakarrik gagoz: Mutriku, Gaztedi eta gu. Lehen, bederatzi egoten ziren, baina sokatira sakrifizio handi da».

Sokatira ez da itsu-itsuan indarragaz egiten den kirola, «lesioak ebitateko gorputza ondo prestatu eta teknika landu behar da, eta hoberena gaztetatik hastea da». Hartara, Erandioko eta inguruko herrietako gazteak dituzte, eta udalerriko ikastetxeetan jardunaldiak ere egiten dituzte gehiago erakartzeko: «Hau zer dan erakutsi eta ekarri».

Sokatira joko olinpikoa izan zen XX. mendearen hasieran, eta, gaur egun, Nazioarteko Olinpiar Batzordeko kirola da. Goiherrikoak sarritan lehiatu dira nazioarteko txapelketetan, bai taldeka, bai Euskal Selekzioagaz; azkenekoz irailaren hasieran, Ingalaterran, eta guztira lau domina ekarri zituzten etxera. «Kirol honek aukera emoten dau hortik kanpora joateko, munduko txapelketa batera, Basque Country taldeagaz, alemanakaz eta ingelesakaz eurek bezala konpetitzeko».

Txelisek azaldu du berari sokatik sufrimendu asko eman diola, «baina poztasunak askoz gehio». Kontatu duenez, berari zoriontasun handiena ematen diona da umeak entrenatzen eta ikasten ikustea, «kateari eustea», beraiek baitira taldearen etorkizuna. Gainera, gazteek ez dute aukera askorik lagunak egiteko Goiherriin, eta sokatirak hori ere ematen diela azpimarratu du. ◀

**Tokiko haziak,
etorkizuneko
bermea**

Nekazariak belaunaldiz belaunaldi transmititu dituzten tokiko haziak elikagai hutsak baino askoz gehiago dira: biodibertsitatearen eta elikadura-burujabetzaren oinarria dira, baita kulturaren ezaugarriak ere. Euskal Herriko Hazien Sarea bertako baserritarrek mendeetan erabili eta moldatu dituzten fruituak gordetzeaz arduratzen den elkarte da.

TESTUAK: **ANDER ZARRAGA**

ARGAZKIAK: **ESTIBALIZ MAGUREGI • HODEI TORRES ▶**

Gernikako piperrak, Ibarako piperrak, Tolosako babarrunak edo Getariako txakolinaren mahastiak bertako baserritarrek sortutako barietateak baino askoz gehiago dira. Mendeetako aukeraketa-prozesuen bidez gure lurretara egokitutako eta kulturaren txertatutako elementuak dira. Horiek bezala, mendeetan zehar baserritarrek beste hainbat espezie moldatu dituzte, eta Uribe Kostan ere baditugu horrelako hainbat adibide: Leioako piperra, Leioizko San Juan sagar gorria, txakinarro eta Erandioko tomatea, besteak beste.

Hala ere, aniztasun hori galzorian dago. Horren arrazoiak bi dira: batetik, nekazaritza industriak saltzen dituen espezieak gailentzen direla, eta bestetik, gero eta baserritar gutxiago dagoela.

Hala, nekazaritza industrialean espezie gutxi batzuk bakarrik ustiatzen dira, tokikoak diren landareen haziak baztertu egiten diren bitartean. Nazio Batuen Nekazaritza eta Elikadura Erakundearen (FAO) arabera, azken mendeetan munduko landare elikagaien %75eko aniztasuna galdu egin da. Euskal Herrian ere, hainbat barazki, fruitu edo zereal tradizional ia desagertzeko zorian daude, edo daborduko desagertu egin dira: arto gorria, mahats mota batzuk, piperrin bereziak... Gainera, enpresek euren hazi komertzialak patente bidez babesten dituzte, eta, kasu askotan, nekazariak ezin dituzte uztako haziak berrerabiltzeko gorde; urtero berriak erosi behar dituzte.

Era berean, esan daiteke Euskal Herriko baserri tradizionalaren eredia agortuta dagoela, eta folklореaren irudira mugatuta geratzen ari dela. Adibidez, Eustaten datuen arabera, EAEn ia 13.000 nekazaritza-ustiategi zeuden 2020an, 2009an baino %21,8 gutxiago. Aldiz, landutako nekazaritza-lurren azalera %38,4 hazi da. Nekazaritzaren industrializa-

zio-prozesu horretan, bertako baserritarren haziak ez dute lekurik, horien ordeztu merkatuan dauden hazi komertzialen erabilera gailentzen baita.

HAZIEN SAREA. Joera horren aurrean, Euskal Herriko Hazi Sarea baserrietan hainbat mendez erabili diren haziak gordetzeaz eta horien landaketa sustatzeaz arduratzen da. Euren lana honela laburbiltzen du Plentziako Joseba Ibarguengoitiak, elkarte arduradunak: «Euskal Herrian landatutako bioaniztasunaren berreskurapena, bai genetikoa, bai kulturala eta jakituriari dagokiona». Horrenbestez, Hazi Sarea baserritarren ondarea berreskuratzea eta balioan jartzea du helburu. Elkartea 1996an sortu zuten Euskal Herriko Nekazarien Elkartetik abiatuta, eta lau helburu nagusi ditu: ikerketa, baserritarrak elkarrizketatzea haien jakituria jasotzeko, hazi kontserbazioa eta banaketa.

Zeregintza horretarako, Hazi Sarean 2.000 sarrera baino gehiago dituzte: barazkiak, zerealak, fruta-arbolak, animalientzako bazka, lekadunak, sendabelarrak... Horiek espezie genetiko eta kulturaletan bana daitezkeenez, eurek sarreretan sailkatzen dituzte. Sarrera horien artean aberastasuna izugarria dela nabarmendu du Ibarguengoitiak: udalerriri berean, piper mota desberdinak dituzten baserri bat baino gehiago egon daitezke: batzuk pikanteagoak, luzeagoak, punta edo kolore desberdinekoak...

Zentzu horretan, Hazi Sarean sarrerak

«Eskualdeko espezieak berreskuratzeko lanean ari gara, eskualdean baserri gehienak desagertu edo desagertzeaz daudelako; edo orain egiten dugu, edo ez dugu inoiz egingo»

«Gero eta baserri gutxiago dago, batez ere Bizkaian, eta mendeetan zehar lortutako jakituria eta ezagupenak galtzen doaz»

JOSEBA IBARGUENGOTIA
HAZIEN SAREA

sailkatzeko orduan, baserritarren irizpideak hartzen dituzte kontuan: ideotipoetan, hau da, baserritarrek erabiltzen duten sailkapenaren arabera gordetzen dituzte.

«Gure elkartearen baserritarrak erdigunean daude beti; horregatik, beraien esku-bideak zaintzen eta duten jakituria ahalik eta hobekien gordetzen saiatzen gara», nabarmendu du. Horrez gain, material didaktikoak ere sortzen dituzte, eskoletara joaten dira, hitzaldiak ematen dituzte eta landaketak egiten dituzte. Ibarguengoitiak azpimarratu du beraien egitasmoan auzolana eta gizartearen inplikazioa berebizikoak direla, nolabaiteko «harrobia» sortzen dutelako. «Gure helburuak lortzeko konpromiso soziala behar-beharrezkoa da; izan ere, gure lana gizartearentzako estrategikoa dela uste dugu, eta hori eskoletatik hasten da». Gizartearen inplikazioa lortu ezean, etorkizuna nahiko ilun ikusten du berak, gero eta baserri gutxiago baitago, mendeetako jakituria galtzen ari delako eta, azken finean, «nekazaritza mundua guztiz baztertuta eta ahaztuta» dagoelako.

ZAINDARIAK. Hazi sareagaz elkarlan estua egiten duten Zaindariei esker, tokiko barietateek oraindik dute lekua baserrietako ortuetan. Uribe Kostan badira Zaindaria moduan aritzen diren baserritarrak edo elkar-teak, besteak beste, Plentziako Herri Lurrak Elkartea, Lemoizko Gabriela Frances eta Berangoko Lander Labajo baserritarrak.

Alde batetik, Plentziako Herri Lurrak El-

kartearen kasuan, auzolana baliatuta, Hazien Sareak emandako hainbat motatako fruta-arbolak landatu dituzte Isuskitzamendin: sagarrondoak, gaztainondoak...

Bestalde, Txema Ibañez erandioztarrak hasieratik darama Hazien Sareagaz lanean, eta azaldu duenez, Arriaga auzoko bere baserrian betidanik gorde izan dituzte bertako ohiko haziak: artoa, tomatea, indabak... «Orain, lehen baino hazi mota gehiago gordetzen ditut, 25 ortuari inguru. Gustatzen zaidan zerbait delako egiten dut, etxean betidanik egin dugulako. Baina horrez gain, niretzat hazien kontuan garrantzitsua da norberak erabaki dezakeela noiz erein, eta ez dagoela zertan dendara joan beharrik horiek erostera; burujabetza kontu bat da. Hemen inguruan betidanik erein diren espezieak ditugu: ez dira onenak edo berrienak izango, baina bertakoak dira», adierazi du erandioztarrak.

Hazien Saretik ematen dizkioten haziez gain, bere amak landatzen zituen laboreak ere ditu ortuan, «Bilboko erribera merkatura eramaten zituen berdinak».

Berarentzat, hazien tokikotasuna, hemengoak direla esatea, kontu kolektibo bat da: «Munduan milaka espezie daude, baina hemengoak inguruko beste baserrietan lortu eta partekatu ditzakezu, identitate kutsu hori ematen digute, jendeari produktuak nongoak diren jakitea gustatzen zaiolako».

Hala ere, bera ez da baserritik bizi, horretarako, azpiegitura eta inbertsio handia egin beharko lukeelako. «Ez da bizimodu erraza,

«Gure amak Bilboko Erriberako azokan saltzen zituen produktuen haziak ditugu, eta horiekin jarraitzen dugu. Hobeak egongo dira, baina guk hemengoak mantentzen ditugu»

«Haziek identitate kutsu bat ere badute, jendeari produktuak nongoak diren entzutea gustatzen baitzaio; azken finean, jendeak bere ohiturekin lotzen du»

TXEMA IBAÑEZ
ERANDIOKO BASERRITARRA

eta hortik bizi diren gehienak nahiko modu prekarioan daude», deitoratu du.

ANIZTASUNAREN GARRANTZIA. Jateko landatzen diren produktuen artean aniztasuna egotea funtsezkoa da, hainbat arrazoirengatik; besteak beste, horrek izurriteen, gaixotasunen edo klima-aldaketaren eragina murrizten duelako. Horren adibide argia da azken urteotan Euskal Herriko hainbat pinuditan agertu den banda marroia; landatutako pinu guztiak klonak direnez, gaixotasunek guztiei berdin egin die kalte eta uza osoak galdu dira.

Historia osoan zehar, bioaniztasun faltak eragindako arazoen adibide ugari izan dira, ezagunena XIX. mendean Irlandan patata-gaz gertatutakoa: izurrite baten ondorioz, ia bi milioi pertsona hil ziren gosez.

Belaunaldiz belaunaldi, baserritarrek tokiko haziak lurraldeko klima eta lurzoruetara egokitu dituzte, eta, horri esker, iraunkorragoak dira gaixotasunen eta klima-aldaketen aurrean. Ildo horretan, tokiko haziak ingurumenarekiko jasangarriagoak ere badira, ez baitute ongari edo pestizida gehigarri behar.

Era berean, hazien aniztasuna oinarritzakoa da elikadura-burujabetzarako: tokiko haziak gordetzea, horiek ekoiztea, truketzea eta berrerabiltzeko askatasuna bermatzen baitu, enpresa handien menpekotasuna saihestuz. Azkenik, bertako barietateak kultura eta ondarea ere badira, mendeetan zehar gordetako jakituria islatzen baitute. ◀

Getxo Hotela

Kirol Portuko hotelari alegazioak jarriko dizkiote

Iraileko udalbatzan mozio bat aurkeztu zuten hotelaren kontra eta gurutzaontzien turismoa mugatzeko. EAJk hotelari alegazioak aurkeztuko dizkiola esan du.

Getxoko Udalak iragarri du alegazioak aurkeztuko dituela Kirol Portuan hotel bat eraikitzeko proiektuaren aurka, aurreikusitako altuera handiegia delakoan: 26 metro. «Udalak alegazioak aurkeztu nahi ditu, paisaiarekin integrazioa egokia izan dadin, diseinua errespetuzkoa izan dadin eta ingurunea behar bezala zainduko dela bermatzeko», azaldu zuen iraileko osoko bilkuran Alvaro Gonzalez Hirigintza Diziplinako zinegotziak. Hala ere, baztertu egin zuen egitasmoa «mega-azpiegitura» gisa hartzea.

EAJk uste du positiboa dela udalerrarentzat mota honetako establezimendu bat, baina ez horren handia. Nolanahi ere, aurreratu dute Udalak alegazioak aurkezteko asmoa duela paisaia-integrazioa egokia dela, diseinua errespetuzkoa dela eta ingurunea ahalik eta ondoen zaintzen dela bermatzeko.

Iraileko osoko bilkuran atzera bota zuten EH Bilduk abiatutako eta PSE-EEk transakzio-natutako mozio bat, gurutzaontzien turismoa mugatzea eta hotel berriaren proiektua bertan behera uztea eskatzen zuena. Bi alderdiok ez dute gaur egungo gurutzaontzien turismoa

Aurreikusitako hotelak zortzi solairu izango lituzke.

EAJk nabarmendu du hotela ez dela gurutzaontzien zerbitzura egongo den azpiegitura bat izango. EH Bilduk, aldiz, «zenbat eta gehiago, hobeto» logikatik aldentzea eskatu du.

sustatzen eta, hori horrela, azpimarratu zuten ez dutela eskaintza hori handitzeko azpiegiturak edo politikarik sustatuko. Elkarrekin Podemosek ere mozioagaz bat egin zuen. EAJren eta PPreu ustez, berriz, itsas bidaiek «jarduera ekonomikoa sortzen dute, ingurumen-araudi zorrotzak betetzen dituzte eta aukera bat da udalerrarentzat». Nolanahi ere, PP Kirol Portuan aurreikusitako hotelaren proiektuaren aurka agertu zen, hirugarrenen esku uzten baita. EAJk, berriz, adierazi zuen hotelak udalerrian ostatu-eskaintza handitzeko Legealdi Planean planteatutako beharri erantzuten diola. ◀

Erdi gunean ZU

sanikolas.eus

Getxo Bizkaiko Bertsolari Txapelketa

Unai Mendiburu nagusitu da Mungiako bertso-saioan

Lehenengo faseko hirugarren saioan, eskualdeko hainbat bertsolarik parte hartu zuen, tartean, finalaurrekoetarako zuzenean sailkatu zen Mendiburu algortarra.

Txapelketa irailaren 29an hasi zen, Urdulizen. © BERTSOZALE

Bizkaiko Bertsolari Txapelketako lehen faseko hirugarren saioa Mungiako Olalde aretoan jokatu zen, urriaren 5ean. Ekitaldia bertsozalez lepo egon zen, bertsolaritzak Bizkaian bizi duen osasun egoera onaren adierazgarri.

Saio horretan, Unai Mendiburu Valor getxoztarra izan zen puntu gehien batu zituenena —464— eta, ondorioz, azaroaren 2an Abadiñon jokatu den finalaurrekora zuzenean sailkatzea lortu zuen.

Mendiburuk aurkari garrantzitsuak izan zituen aurrez aurre ohol-

tza gainean: Imanol Uria Albizuri eta Maite Sarasola Isazelaia (biek 458 puntu eskuratu zituzten), Josune Aramendi Perez (425,5), Ander Ucelay Aristi (418,5) eta Peru Vidal Gurrutxaga (417,5). Jon Amezaga Fernandez gai-jartzailearen gidaritzapean, bertsolariek maila handiko saio bizia eskaini zuten bertaratutako publikoaren gozamenarako.

Epaimahai-lanak Ainhoa Arregik, Ander Arrienek, Beñat Romerok, Iñaki Aurrekoetxeak, Marta Ortizek eta Miriam Juaristik egin zituzten, eta Itxaro Juaristi idazkari lanetan aritu zen. ◀

Getxo Bolueko tunela

Istripuak ekiditeko galiboa jarriko dute metro azpiko tunelean

Istripu bat metro azpiko tunelean.

Algortako Bolueko aldapako tunelean, metroko trenbidearen azpian, urteotan izandako istripuak ekidite aldera, Getxoko Udalak iragarri du gali-boak jarriko dituela beheranzko noranzkoan eta igoera hasi aurretik. Udal-iturriek gogoratu dute gaur egun bost seinale daudela 2,5 metroko altuera-muga dagoela ohartarazteko, baina oraindino «gorabeherak» daudela.

EH Bilduk abenduan egin zuen eskaera hori, eta PPK babestu zuen, seinaleztapena nahikoa ez zela argudiatuta. Garai horretan, gobernu-taldeak ez zuen uste beharrezkoa zenik neurri osagarriak hartzea, egungo seinaleak nahikoak zirelakoan. Hala ere, istripuen maiztasunak jarrera-aldaketa behartu du eta, irailaren 18an, koalizio abertzaleak gaia mahai-gaineratu zuen berriro ere Lurralde Batzordean, eta udal-gobernua neurriak hartzeko prest agertu zen. ◀

Iñaki Bitxitegia

Montblanc, Longines eta TagHeuer agentzia ofiziala

Villamonte plaza 3
94 430 23 45

Algorta

Telletxe 1
94 460 27 41

RPS 65/17

**ARANTZA
ETXEBARRIA**
Hortz-Klinika

Odontologia orokorra
Ortodontzia

Periodontzia
PADI

Bidebarri 27, behe eskuina · ALGORTA

944 307 696

Leioa Ospakizuna

Begirada kolektibo bategaz ospatuko dituzte 500 urteak

Leioaren sorreraren 500 urteak ospatzeko hainbat ekitaldi egingo dituela iragarri du Udalak. Ekintzen hasiera ekitaldi instituzionala urriaren 31n egingo dute.

Leioak bere sorrera ofizialaren 500. urteurrena ospatuko du 2026an, baina Udalak daborduko aurkeztu du hurrengo hilabeteetarako ekintzen egitaraua: «500 urte, hamaika begirada» lelopean, programak argazki-erakusketak, solasaldiak eta ekitaldi instituzional bat aurreikusten ditu.

Egitaraua urriaren 31n Boulevarden egingo duten Irudimeneko Begiradak – Atzerako kontaketa ekitaldi instituzionalagaz abiatuko da: auzokideen testigantzak, antzerkia, dantza eta piroteknia ikuskizuna izango dira, besteak beste.

Hurrengo hilabeteetan egingo dituzten beste jardueren artean, nabarmentzekoak dira Leioako metro-geltokian urrian zabalduko den erakusketa, auzoetara eramango den «Leioako Begiradak» herritarren erakusketa, memoria historikoa aztertuko duten solasaldiak, 500 Ibilbidea izeneko bisita gidatua eta Dantza Plaza 500 urteurrena ekimena. Abenduan, berriz, Leioa Maratoia ekimen solidarioa egingo dute.

Egitasmoaren aurkezpenean, Iban Rodriguez Leioako alkateagaz batera izan zen Zuriñe Cuesta kultura arduradunak deia egin

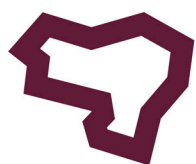
Leioako Udalak irudi berria aurkeztu du hurrengo urteurrena dela eta.

«500. urteurren hau ez da ekitaldi isolatu bat izango, baizik eta herritar guztiei irekita dagoen ospakizun partekatu eta kolektiboa. Bost mendeetako ibilbidea ospatzeko modurik onena etorkizunera ilusioz begiratzea da»

IBAN RODRIGUEZ
LEIOAKO ALKATEA

zien herritarrei ekimenetan parte hartzera, «ez dugulako beste 500 urteurrenik biziko», eta bakoitzak barrutik bizi duen Leioa hori azaleratzeko proposamena egin zien auzokideei, «leioaztar beste Leioa daudelako».

Programak urtebete baino gehiago iraungo du, eta hitzaldiak eta ibilbide tematiko dinamizatuak antolatuko dira, herritarrei tokiko istorioak eta bitxikeriak modu parte-hartzailean hurbiltzeko. Herri-ekitaldiez gain, kalejirak, antzinako oroitzapenen azoka eta udalerriko elkarteakaz batera antolatutako ekintza solidarioak egongo dira auzoz auzo, ospakizuna udalerriko txoko bakoitzera iristeko borondateagaz. ◀

Bagatoz indar berriz

IKASTOLAK

betikoikastola.eus
Artatza auzoa, 84
LEIOA

Sopela Abaroko Plan Partziala

Justiziak Abaroko hirigintza-plana desblokeatu du

EAEko Auzitegi Nagusiak arrazoia eman dio Sopelako Udalari, AVS/SAE alderdiak Abaroko Plan Partzialaren aurka aurkeztutako errekurtsoari erantzunez.

Udalaren aldeko epai honek Abaroko Plan Partzialaren garapena desblokeatu du, eta babes ofizialeko 490 etxebizitza inguru eraikitzeko prozesua baimenduko du. Era berean, Ibe-rrerko Institutua handitzeko, Batxilergoko eraikin berria ere egin ahal izango da eta Larrabasterra Sopelako erdiguneagaz lotuko duen bidegorri bat eta pasabide bat ere eraikitzea baimenduko du. Gainera, Urko ibarrean eta Gobela ibaian leheneratzeko proiektuak abian jartzeko aukera ere izango du Udalak.

Udaleko iturriek azpimarratu dutenez, Abaroko Plan Partzialak berebiziko garrantzia du Sopelako etxebizitzaren krisiari erantzuteko, sektore horretan baitaude udalerrirako aurreikusitako babes ofizialeko etxebizitza gehienak, eta gabezia horrek egoera larriagotu egin du krisi hori 1999an Plangintzarako Arau Subsidiarioak onartu zirenetik.

Horrez gain, udalerriko hezkuntza zentroen leku falta larriei ere erantzuna eman- go dio egitasmoak, orain, Eusko Jaurlaritzak segurtasun juridiko osoagaz erabili ditzakee- lako Abaroko lursailak, bertan egungo Sope- la BHI handitu eta Batxilergoa eskaintzeko.

Abaroko hirigintza-egitasmoko etxebizitzaren irudikapena. © SOPELAKO UDALA

Sopelako Udalak adierazi du uneoro saiatu dela AVS/SAE alderdiagaz akordioa lortzen, baina horiek ez dituzte onartu eta epaia eman arte itxaron behar izan dute konponbide bat izateko.

Udaleko ordezkariak gogoratu dutenez, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak Loroñoko lursailak ere bere esku ditu daborduko, bertan Haur Hezkuntzako zentro berri bat eraikitze- ko proiektua baitago.

Azkenik, Abaroko Plan Partzialaren ga- rapenak herriko eragileek eta alderdi poli- tikoek osatzen duten Sopelako Eraztun Ber- dearen kontseiluak onartutako proiektuko esku-hartze garrantzitsuak ere ahalbidetuko dituela gaineratu dute. Bestea beste, Gobela ibaia eta Urko aldeko ibarreko berreskura- pen-proiektuak daude aurreikusita egitasmo horretan. ◀

ander deuna
IKASTOLA
946 760 266

Biharko euskal herritarrek gaurtik hezten dituen herri ekimena gara.

Komunitate kooperatiboa eta prestatua osatzen dugu.

Lankidetzan dihardugu euskalgintzarekin eta hezkuntzako eta gizarteko eragileekin.

Bagatoz **indar berriz**

IKASTOLAK

Erendio Aparkalekua**Aparkalekuaren arazoa konpontzeko plan integrala eskatu dute**

Aparkalekuagaz dagoen arazoa erandioztar askorentzako buruhauste handia bilakatu da azken urteotan. Herrian egiten diren hirigintza-proiektu desberdinek, hala nola itsasadarreko bulebarrek, hainbat aparkaleku desagerrarazi ditu. Gainera, inguruko udalerrietan aparkatzea araututa dagoenez, metroko erabiltzaile askok Erandiora jotzen dute euren autoa uzteko. Horren aurrean, Udalak aldi baterako neurriak jarri ditu, eraitsitako Cables y Alambres lantegiko orubean, adibidez. Gainera, gobernu-taldeak (EAJ-PSE) TAO ezartzeko asmoa ere iragarri du, baina oraindino ez dago ikerketa, ezta plan zehatzik ere.

Bien bitartean, auzokideak koordinakunde batean batu dira eta udalerrri guztiarentzako plan integral bat exijitu diote Udalari. Auzokideek deitoratu dute Udala etengabe ari dela arazoa adabakien eta aitzakien bidez estaltzen, behin betiko konponbide bat bilatu beharrean. Gainera, zalantzan jarri dute aparkalekuaren arazoa kanpotik datozen ibilgailuena denik: «Aparkatutako autoen %50 baino gehiago kanpokoak direla esatea sinisgaitza eta arriskutsua da». Diotenez, eskuragarri dagoen txosten bakarrak adierazten du kanpoko autoak % 6 baino ez direla eta plazen %14 betetzen dutela orduko. Bizilagunen ustez, «ausartegia» da Udala «lan egitera edo ikastera datozen egoiliarrei errua botatzea», eta egiturazko neurriak eskatu dituzte, hala nola altuerako aparkalekuak, hobekuntzak garraio publikoan eta hirigintza jasangarriagoa. «Aparkalekuak benetako konponbideak behar ditu, ez asmatutako errudunak», ondorioztatu dute. ◀

Erendio Hirigintza**670 etxebizitzako proiektua adostu dute Erandiok eta Leioak**

Erendio eta Leioako udalek eta erakunde sustatzaileak hitzarmen bat sinatu dute Axpe-Udondoko eremua hirigintza-proiektu anbiziotsu batez birgaitzeko.

Egitasmoak Dow Chemical lantegia zegoen lurretan egingo dute. © ERANDIOKO UDALA

Astrabudua eta Udondo arteko 134.505 metro koadroko eremuari eragingo dio planak, horietatik, 110.917, Erandiokoak eta, 23.588, Leioakoak. Eraiki gura dituzten 670 etxebizitza baino gehiagoren %60 merkatu librekoak izango dira, %20 babes publikokoak eta beste %20 udal-etxebizitza tasatuak. Etxebizitza libre bakoitzeko aparkaleku bi eta babes publikoko bakoitzeko 1,5 aurreikusitako dituzte, eta, gutxienez, 200 toki izango dituen lurpeko

aparkaleku publikoa ere bai. Horrez gain, 21.750 metro koadroko parke publiko bat eraikiko dutela ere iragarri dute, herrigune bien arteko komunikazioa hobetzeko.

Gainera, planak inguruko landaredia %15 handitzea ezartzen du, 1.306 zuhaitz landatuz, eremuan bertan edo udalek zehazten dituzten beste leku batzuetan. Oinezkoentzako eta bizikletentzako bide berriak ere egingo dituztela iragarri dute, bizigarritasuna eta mugikortasun jasangarria sustatzeko. ▶

AINGARA
BORDATU ETA KANDELAZ ZURE GUSTORA...

944 038 953 · Ibaiondo, 13 48930 Erromo · GETXO

aldai
Tapiztegia
Dekorazioa
Erakusketa
Tailerrak

Algortako Etorbidea, 76,
48991, Algorta
944 60 90 31

Alldai

Gorliz Gurasoentzako baliabide gehiago

Gurasoen kontziliazioa hobetzeko, Udalak bere eskaintza egokitu du

Gorliztarren artean familia-kontziliazioak hainbat buruhauste eragiten dituela jakinda eta, hainbat beharrian identifikatu ostean, Udalak ludotekan hainbat hobekuntza egitea erabaki zuen irailean. Horregaz batera, daborduko martxan dagan Txikigune izeneko zerbitzua sortuko dutela ere iragarri zuten.

Hala, 0 eta 3 urte bitarteko umeak dituzten familiei zuzenduta, Txikigune zerbitzu berriak adin txikiko haurren jolas eta garapenerako eremu egokitu eskaintzeko helburua du. Bertan, heldu-laguntzaile batekin hartuko du adingabearen ardura, horretarako berariaz prestatutako gunea estali batean, material didaktiko eta seguruakaz hornitua, jolas-denboraz gozatzeko.

Era berean, Txikiguneak lekua partekatuko du ludotekagaz, baina eremu bereizi batean. Biak astelehenetik eguenera egongo

Euskararekiko konpromisoa

Udaletik azpimarratu dutenez, egitasmoaren helburua ez da bakarrik kontziliazioa hobetzea eta baliabideak eskaintzea, «udalerrriak kalitatezko eta euskarazko aisialdi hezitzailearekin duen konpromisoa indartzen du».

dira irekita, bai goizez (10:00etatik 13:00etara), bai arrastiz (16:15etik 20:15era). Udaletik gaineratu dutenez, horren bitartez, adin desberdineko seme-alabak dituzten gurasoek ludoteka eta Txikigune zerbitzuak konbinatu ahal izango dituzte. Ildo horretan, Udalak iragarritako beste berrikuntza nagusietako bat ludoteka ordutegiaren luzatzea izan da. Horri esker, umeentzako gunea zabalik egongo da astelehenetik eguenera, 16:15etik 20:15era. Kokalekuak berdina izaten jarraituko du, baina gune guztiz berria eta material ludiko-didaktiko berriakaz.

Gaztelekuak, bere aldetik, irailaren 26an ireki zituen ateak kokapen berri batean (Eloisa Artaza 3), adinaren beharretara egokitutako espazio bat eskaintzeko. Gainera, ordutegia gazteen eskari errealerara moldatuko dute: bariku, zapatu eta domeketan, 17:30etik 20:30era. ◀

ARTOLOZAGA Tailerrak ANAIK

Mekanika • Karrozeria • Elektronika

*Etxean zure kotxea jasotzeko zerbitzua eskaintzen dugu!

NEGUAN, IZAN ZURE KOTXEA PREST:

Automobileko **bateria errebisatu** eta, beharrezkoa bada, alda ezazu.

Olio, hozgarri, haizetako garbitzaile eta **balaztako likidoen mailak** ikusi.

Botika-kutxa egokia eta **manta** eroan.

Pneumatikoak aztertu. Komeni da neguko pneumatikoak edo elur-kateak eroatea.

Argi- eta balazta-sistemak aztertu.

Haizetako-garbigailuak aztertu.

*ITV-a gainditzeko irizpideak ematen ditugu!

946 763 814 • talleresartolozaga.com • Gatzarriñe Kalea, 42 **SOPELA**

Plentzia GoazenUp SUP Race 2025

Plentziako itsasadarra elkartasunez bete da

Irailaren 27an, Plentziako itsasadarrean GoazenUp Sup Race 2025 egin zuten, kirola, inklusioa eta, oraingoan, Gazarekiko elkartasuna bateratu zituen ekimena.

Plentziako itsasadarra kirol, festa eta elkartasun giroz bete zen irailaren 27an, GoazenUp SUP Race 2025 ekitaldiagaz. Egun horretan, 100 lagun baino gehiago batu ziren elkarteak antolatu zituen paddle sup probetan parte hartzeko, besteak beste, herri-probetan, umeentzakoetan eta kirol egokituko modalitateetan. Kirola, inklusioa eta gizarte konpromisoa uztartzen dituen jaialdia arrakastatsua izan zela nabarmendu dute antolatzaileek.

Gainera, aurtengo ekimenak bere indarra Gazarekiko elkartasunean finkatu zuen; izan ere, izena emateko kuota osoa UNRWA erakundeari bideratu zitzaion, Palestinako errefuxiatuentzat lan egiten duen gobernu kanpoko erakundearentzat. Jardunaldian mosaiko bat osatu zen «Gaza» hitzagaz, informazio-stand bat jarri zuten egoera humanitarioaz jabetzeko, janari palestinarra eskaini zuten eta askotariko kultur ekintzak ere egin zituzten.

GoazenUp elkarteak urteetan jarduera sozial eta ingurumenagaz lotutako ekimenak antolatu ditu, kirolarien eta herritarren arteko sarea indartzeko asmoagaz.

Lasterketako parte-hartzaileek «Gaza» hitza osatu zuten itsasadarrean. © GOAZENUP

«Lasterketak kirola baino gehiago izan nahi du: topagune, inklusio eta beharrian handiena dutenekin konpromiso espazio bat»

Urte osoan zehar ere, GoazenUp elkarteak inklusioaren aldeko jarduerak egiten ditu; adibidez, kirolerako materiala egokitu eta instalazioen irisgarritasuna bermatzen ditu, mugikortasun mugatua dutenek ere parte hartu ahal izateko. Hala, 2025ean, GoazenUp Race ez da lasterketa soil bat izan, inklusioa, elkartasuna eta kirola bateratu dituen ekimena ere izan da. ◀

ALGORTAKO ETORRIDEA, 59

Baserriko haragia, produktu artisaua eta etxeko zerbitzua

Las Mercedes, 31. 48930 AREETA
94 464 41 25

Urduliz Kirol-instalazioak

Iparralde kiroldegian lanak egingo dituzte eraikina egokitzeke

Urdulizko Udalak iragarri duenez, Bizkaiko Foru Aldundiak emandako diru-laguntzari esker, Iparralde kiroldegia egokitzeke lanak egingo dituzte. Obra horren bidez, energia- eta eraikuntza-birgaitzea egingo da, eraikuntzako, erabilera-ko eta energia-eraginkortasuneko gabeziak konpontzeko, instalazioen funtzionamendua optimizatzeke.

Udal-iturriek azaldu dutenez, indarrean dagoen irisgarritasun- eta segurtasun-araudira egokitu gura dute instalazioa. Horretarako, igogailu bat jarri eta eraikinaren sekto-

© URDULIZKO UDALA

rizazio egokia egingo dute, suteei buruz indarrean dagoen araudia betez.

Esku-hartzeak eragina izango du biltegietan, administrazio-lanerako bulegoetan, entrenamenduetarako gimnasioan eta balio anitzeko pistako eremuan. Era berean, kanpoko urbanizazioa ere aipatutako bete-beharrei egokitu dute. ◀

Urduliz Emakume baserritarrak

Urdulizko emakume baserritarrak omenduko dituzte euren egunean

Urdulizko Udalak Emakume Baserritarren Nazioarteko Eguna ospatuko duela iragarri du. Hain zuzen ere, ospakizun-eguna urriaren 17a izango da, barikua, eta, besteak beste, ekitaldi berezi horretan baserritarrak eta benedejerak izan diren edo oraindik diren emakumeak omendu gura dituztela iragarri dute.

Zeregin horretarako, herritarrei parte hartzeke gonbidapena egin diete, bai lanbide horretan dabilzanak edo ibilitakoak parte hartzeke gonbidatuz, bai horretan aritutako senideren bat badute, parte hartzeke animatuz. Bertartzeke asmoa dutenei urriaren 14a baino lehen udalakultura@urduliz.eus helbide elektronikora idazteke eskatu diete, euren asistentzia konfirmatzeko. Urriaren 17an egingo duten ospakizuneko ekitaldi berezi hori Marutze pilotalekuan izango da, 18:00etatik aurrera. ◀

Publierreportajea

www.uribe.eu/ms

JATA-ONDO LANDA GARAPENA

Uribe zabalik, parez pare

Uribe eskualdeak ondare natural eta historikoaz gain, lurraren fruituak pasioz lantzen dituzten ekoizleak ere baditu. Horiek ezagutzeko aukera ederra izango da Ekoplanak 2025 ekimena.

Jata-Ondo Landa Garapenerako Elkartek Ekoplanak antolatu ditu Uribe eskualdeko atea parez pare ireki eta familian bertako ondarea, pertsonaia ezagunak eta bitxikeriak ezagutzera emateko. Bisita gidatueta ezagutzera emango dituzten herriak hauek izango dira: **Laukiz** (irailak 21), **Meñaka** (irailak 27), **Sondika** (irailak 28), **Loiu** (urriak 4) eta **Derio** (urriak 12).

Horiez gain, eskualdeko bost ekoizleren lana bertatik bertara ezagutzeko aukera ere egongo da. Batetik, **Urdulizko Verduras Elortzan** eta Maruri Jatabeko **Mustai Ortuan** lurre modu ekologikoan eta maitasun handiz nola lantzen duten erakutsiko dute. Bestetik, Fikako **Elortatxu Baserrian** ukitu berezia duten ogiaren eta pastelen berri emango dute; gainera, **Iturbaltza Artisau Elikagaiak**-eko

EKOPLANAK
2025
familia artean | en familia

BISITA GIDATUAK | VISITAS GUIADAS

EKOPLANAK

- Urriak 5: Kaktusero.
- Urriak 11: Verduras Elortza.
- Urriak 18: Elortza Baserria.
- Urriak 19: Mustai Ortua.
- Urriak 26: Iturbaltza Artisau Elikagaiak.

abereak ezagutzeko aukera egongo da eta Larabetzuko **Kaktuseroko** kaktusek ez dute inor axolagabe utziko.

Ekoizleen lana ezagutzeko familientzako bisita gidatuak urriko aste-akabuetako jardueren euro bateko prezioa izango dute, eta plazak aldeztetik uribe.eu/ms webgunearen bitartez erreserbatu beharko dira.

**Euskarari
atera kontuk!**

JOANES ATXA OLAIZ

Hizkuntzak 6.000 zatitan puskatzen

Azken kalkuluen arabera, badirudi 6.000 inguru direla gaur egun munduan zehar mintzatzen diren hizkuntzak. Kopuru potoloa da, baina, nola jakin dezakegu zenbat diren? Nola zenbatzen dira hizkuntzak?

Izan ere, zenbait hiztun komunitate behar bezala dokumentatu gabe daude gaur egun, edo hizkuntza zokoratu bateko hiztunik gelditzen den, zaila da jakiten. Gainera, zerk desberdintzen ditu bi hizkuntza? Zein irizpideren arabera zenbatzen dira hizkuntzak? Nola dakigu zer den hizkuntza bat, eta zer den dialekto bat?

Ezaugarri gramatikal komunek, ezta? Noski, burura datorkiguna zera da: hizkuntza bat da ezaugarri gramatikalak partekatzen dituen hiztunek egiten dutena. Ba sarritan, irizpide hau aplikatzea ez da erraza izaten.

Bizkaiera eta xiberera euskararen bi dialekto dira eta ezaugarri gramatikal askok desberdintzen dituzten arren, inork ez luke esango bi hizkuntza ezberdin direnik. Adibidez, «nori» kasua pluralean ezartzerakoan, bizkaieraz -ei atzizkiarekin markatzen dugu eta xiberoan, aldiz, -er da erabiltzen duten atzizkia. Hau da, «zuei» beharrean, «zuer» esaten da.

Kontrara, Valentzian eta Katalunian «nori» kasua modu berean markatzen dute, eta valentziar askok esango lukete euren hizkuntza erabat ezberdina dela Katalunian erabiltzen denarekiko.

Hala, gero eta agerikoagoa da bi hizkera hizkuntza edo dialekto diren definitzeko beste hainbat faktore hartu ohi direla kontuan: muga geopolitikoak, alfabetoa, akademia, bilakaera historikoa, hiztunen iritziak, ideologia politikoak, kultura-ezaugarriak...

Hobe dugu, beraz, 6.000 hizkuntza «inguru» erabiltzen jarraitu, desberdintasunak nabarmentzen aritu ordez. ◀

Lemoiz Lehiaketa

2026ko egutegia osatzeko argazki- lehiaketa abiatu dute

Lemoizko Udalak martxan jarri du 2026ko udal-egutegia apaintzeko argazkien aukeraketa. Horretan parte hartzeko lanak urriaren 24a baino lehen aurkeztu beharko dira.

Lemoizko Udalak 2026ko udal-egutegia irudikatuko duten argazkiak aukeratzeko lehiaketa abiatu du. Egutegia doan banatuko dute udalerriko herritarren artean.

Argazkiek Lemoizegaz eta bertako jendeagaz zerikusia izan beharko dute, eta egungo zein antzinako irudiak izango dira; gehienez hiru aurkeztu daitezke pertsona bakoitzeko. Argazkiak Armintzako kultur etxean entregatu ahal izango dira, urriaren 6tik 24ra, 16:30etik 20:00etara, edo posta elektronikoz lemoiz.lehiaketa@gmail.com helbidean.

Baldintza teknikoei dagokienez, irudiak horizontalak izan beharko dira. Argazki digitalen kasuan, gu-

txienez 300x300 pixeleko bereizmena izan beharko dute, JPEG formatuan gordeta egon beharko dute, eta 3 MB eta 12 MB arteko pisua izan beharko dute. Paperezko argazkiak ere onartuko dituzte. Argazki bakoitza egilearen izen-abizenakaz, irudiaren izenburuagaz eta hartu zen urteagaz aurkeztu beharko da.

2026ko egutegia osatuko duten 12 argazkiak aukeratzeko, argazkigintzako profesional batek, Kultur Etxeko kultur dinamizatzaileak eta Lemoizko Udaleko ordezkari bik osatutako epaimahaia eratuko da. 12 irudiak aukeratu ondoren, erakusketa bat antolatuko da kultur etxean. Bertan, herri bozketa bat irekiko da argazki irabazleak aukeratzeko. ◀

Berango Nazioarteko Milia

Estatuko miliarik onena Berangora itzuliko da

Bueltan da Berangoko Nazioarteko Milia, Espainiako Estatuko miliarik onena, RFEAren arabera. Lasterketa urriaren 11n egingo dute, zapatuan, arrastiko 16:00etatik aurrera. Beste urte batez, mundu-mailako korrikalari onenak arituko dira herri izaera ere duen lasterketa honetan; izan ere, herriko kirolariek protagonismo handia dute lehiaketa horretan.

Zapatuan, hainbat kategoriatan banatutako 18 proba egingo dituzte lasterketako tartea osatzen duten 1.609,34 metroko distantzian. Bertan, lehen mailako atletakaz batera, adin eta maila guztietako las-

EHunka korrikalari biltzen dira urteroko.

terkariak elkartuko dira, baita Berango Atletismo Eskolako oinarriko korrikalariak, beteranoak eta paralinpikoak ere. ◀

Uribe Kosta Palestinaren aldeko manifestazioak

Elkartasunak eskualdeko kaleak hartu ditu

Mundu osoa Palestinara begira dago eta, urriaren 2an, milaka eta milaka pertsona ateratzen ziren kalera Israelek genozidioa bertan behera utz zezan exijitzeko. Gurean, Khalas! Palestina eta Palestinarekin Elkartasuna bezalako elkarteek eskualdeko udalerri eta auzoetan ere deialdiak egin zituzten. ARGAZKIAK: KHALAS! PALESTINA ETA HIRUKA

Ezagutu zure herrian dauden taldeak edo egin zure proposamena!

Eta euskaraz egiten badugu?

Barrika, Erandio, Getxo, Gorkiz, Laukiz, Leioa, Lemoiz, Plentzia, Sopela eta Urduliz

➔

taupamugimendua.eus/mintzapraktika

EMAN IZENA!

Espazio publikoa eurenganatzuz

Auzolanean, Algortako espazio publikoak eurenganatzeko eta herria astintzeko helburua du Indabadak. Urtero urtero, -eta aurten 26 edizio beteko ditu-, San Nikolas plaza eta inguruak okupatzen ditu aldarrikapenez betetako ospakizun honek. Aurten, besteak beste, urriaren 25ean, ozen salatuko dute Palestinako herriak bizi duen egoera jasanezina: «Ez da gerra bat, genozidioa da».

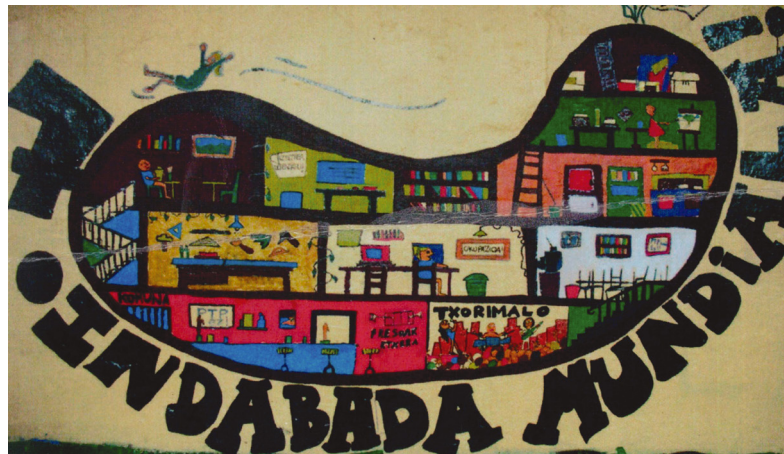
TESTUAK: IKER RINCON MORENO • ARGAZKIAK: HIRUKA ETA INDABADA ▶

Gazteen parte-hartzea eta herria astintzeko beharra

Herrigintza, talde-lana eta aldarrikapena. 25 urtez, Indabada borrokarako beste egitasmo bat izan da, herritik sortuta eta herriarentzat, indaba-jan baten aitzakiapen kaleak berreskuratzeko. Urtero aldarrikapen bat izan dute oinarri, eta aurrean Palestinako herriak pairatzen duen genozidioa izango dute hizpide.

Herritik herriarentzat: talde motorea eta laguntza

Herrigintzak mantendu du bizirik hitzordu hau. Urtero bilerak egiten dituzte, eta jendearen denbora eta borondatea da gakoa. Antolakuntza lanetarako talde motore bat dago, gaur egun erreleboa izan duena, baina, azpimarratzen dutenez, ez dira nahikoak eguneko ardurak egoki eta lasaitasunez betetzeko. Hori dela eta, urriaren 25erako laguntza eskatu dute: «Adi ibili, Indabada hau herritarron artean egin dezagun!».

Atzera begira egiteko dokumentala

Urteotan guztiotan egindako ibilbidea azaltzeko dokumentala grabatzen ari dira egun. Jendearen memoria freskatu gura dute eta, aldi berean, Indabadaren filosofia herrian zabaltu. Halaber, urtez urte hainbat lantaldetan —sukaldean, azpiegituretan eta antolaketan, besteak beste— aritu diren eta ari diren lagunen lana balioan jarri, eta haien borondatea zein inplikazioa txalotu gura dute. Izan ere, gogoratu behar da ehunka pertsona mugitzen dituen hitzordu hau boluntarioek eramaten dutela aurrera. Grabazio-lanak amaituta, edizio fasean dago orain, eta 2026ko hasierarako prest egotea espero dute: «Itxura ezin hobea dauka!».

Josune Muñoz Euskal filologoa eta ikertzailea

«Irakurtezina zen gaztelera-zko komikia emakumeentzat»

Josune Muñozek deserosotasunetik egiten du lan. Komiki misogino eta sexisten aurkako begirada zorrotza baliatuz, metodologia propioa sortu du komikiak ikertzeko eta teorizatzeke; Skolastika euskal emakume sortzaileen gunea eratu eta hainbat hitzaldi eta tailer eman ditu mundu osoan zehar. Orain, bere ekarpenak omendu dituzte 23. Getxoko Komiki Azokan.

TESTUAK: NAHIA MARTINEZ GONDRA • ARGAZKIA: ESTIBALIZ MAGUREGI ►

**Aurtengo 23. Getxoko Komiki Azokan omen-
dua izan zara. Espero zenuen? Nola sentitzen
zara?** Beharbada urtetan izan dudak sorpresarik handiena izan da! Ez nuen inondik inora espero. Uste nuen kontrako ideia zutela beraiek, kar-kar. Oso ikerlari eta dinamizatzaile feministak izan naiz eta urtetan zehar nire presentzia oso deserosoa izan da. Beraz, ez nuen espero. Oso harrituta nago, baina oso eskertuta ere! Euskal Herrian dugun komiki azokarik inportanteena da Getxokoa eta bertatik askotan pasatu naiz: ikasleekin, hitzaldiak ematera...

Zure bizitzara nola heldu zen komikia? Betidanik oso komiki irakurzaile amorratua izan naiz, baina duela 20 bat urte hasi nintzen hori ikertzen. Izatez, euskal filologoa naiz. 1990ean, karrera amaitu nuen emakume egile bakar bat landu barik. Komikiek filologia batean ez zuten bat ere prestigiorik orduan... kar-kar. Nire kasuan, aurretik literaturan egindako lan guztia oso esanguratsua izan zen eta horrek ikertzeko bide metodologiko bat markatu zuen. Errazagoa egin zitzaidan komikietara salto egitea aurretik izandako ibilbideagatik. Hala, oso murgilduta egon naiz teoriak eta metodologiak sortzen, dinamizatzen... Baina ni ikertzen hasi nintzenean, ez zegoen ezer ere ez euskal komikigintzan.

Erronkarik zailena zen iruditan zegoen literatura ikertu ahal izatea. Horretan, nire maistra handia Marika Vila izan da.

Indarkeriarik zilegiena

«Nik emakumeen kontrako indarkeria panoramika zabal batetik begiratuta aztertzen nuen eta kultura osoan ikusten nituen jazarpenak. Hala ere, nabaritzen nuen komikietan ematen zela indarkeriarik handiena, gorriena, errazena, eta gainera, zilegiena. 2000an, emakume askok ez zituzten komikiak irakurri nahi aurreko hamarkadako esperientzia txarra gogoratzen zutelako»

Nola ikusi duzu aldatu dela komikigintza ikertzen hasi zinenetik gaur egun arte? Gaietik behera, beste bat da. Zorioneko aldaketa! 80. eta 90. hamarkadetan gaztelera-zko zegoen komikia emakumeentzat irakurtezina bihurtu zen: ez zegoen ez identifikaziorik, ez gozakerik, ez irakurtzeko modurik. Oso komiki misoginoak zeuden, eta emakumeen kontrako indarkeria handia zegoen: sinbolikoa, sexuala... Ikusten ziren emakumeak erailda, jipoituak... Lantzen zen iruditegia terriblean zen. Horregatik, 2000an, emakume askok ez zituzten komikiak irakurri nahi, aurreko hamarkadako esperientzia txarra gogoratzen zutelako.

Nik emakumeen kontrako indarkeria panoramika zabal batetik begiratuta aztertzen nuen eta kultura osoan ikusten nituen jazarpenak. Hala ere, nabaritzen nuen komikietan ematen zela indarkeriarik handiena, gordiena, errazena, eta gainera, zilegiena.

Baina euskal komikigintza, ordea, ez zen horrelakoa izan. 80ko hamarkadan HABEk sustatutako *Habe*ko Mik izeneko komiki publikoa hasi zen, Eusko Jaurlaritzak ordaintzen zuena. Hor, Emakundek edukiak kontrolatzeko lana egin zuen hainbat urtez eta, beraz, ez zeuden horrelako eduki misogino ez sexistarik euskal komikigintzan.

Hala, gaztelera-zko irakurtzeari utzi nion eta euskarazko komikigintzan topatu nuen nire oasia.

Gaur egun, igarri dut begirada misoginoa-
rekiko sentsibilitatea aldatu egin dela. Horre-
tan, oso garrantzitsua izan da Astiberriren
lana eta emakume gazte berrien begirada.

**Emakumeen kontrako indarkeria hori iku-
sarazi zenuenean, nolakoa izan zen garaiko
erantzuna?** Haiek zioten ezetz, hori sentsibi-
lizazio kontua zela eta haientzako normala
zela. Orduan, milaka irudi ikertu nituen eta
horien autokritika egin behar zela argudiatu
nuen. Teorizazioaren falta handia zegoen eta
garai horretan ni nintzen «la loca feminista»,
zeinak misoginia ikusten zuen bazter guztie-
tan.

Gainera, nik beti defendatu izan dut Ema-
kudek egindako lana, eta hori izan da, hain
zuzen ere, komikigintzaren mundura ekarri
dudan argudio deserosoenetarikoa bat. Beste
batzuek argudiatzen zuten adierazpen aska-
tasuna zela sortzen zen guzti-guztia argitara-
tzea. Nik esaten nien ezetz, emakumeen kon-
trako indarkeria gizartean dugun arazo larria
dela eta horren alde ezin zela lanik egin.

Momentu horretan oraindik ez, baina han-
dik gutxira ilegalak bihurtu ziren horrelako
edukiak. Behin esan nuen: «Nik zerbait sal-
batu behar badut, nahiago dut emakumeen
bizitzak salbatu binetak baino».

Zure fantasia misoginoa irudikatu nahi
badituzu, egin ezazu, baina gero tiradera
batean gorde edo jo kanpaia horrekin, bai-
na sortutako guztia ez du zertan argitaratua
izan behar.

**Skolastika ere sortu duzu, euskal emaku-
meek sortu eta sortzen duten kultura eza-
gutzeko gunea. Bertan eskaintzen dituzu
literatur zerbitzuak, komikiteka... Zer izan
da zuretzako?** Skolastika izateak ekarri izan
duena da teorizatze, dinamizatze eta ibilbide
guztiz askea izateko aukera. Nire teoriak isi-
larazteko beldurrik ez dut izan, baina, mar-
txan jarri nuenean, liburutegietan ez zeuden
nik behar nituen materialak. Orduan, nik sor-
tu behar izan nuen leku bat horrelako esko-
lak emateko, lana ganoraz egiteko eta komik-
teka dena gordeta izateko.

Euskal emakumeek sortutako komikiak
gordeta izatea egin dudana lan inportante bat
izan da. Komikigintza feministan Estatu mai-
lan hoberenentarikoa da, eta Euskal Herrian
ez dago horrelakorik. Lehen esan bezala, hasi
nintzenean, euskal emakume eta euskal ko-
mikigintzaren inguruan ez zegoen ezer. Arti-
kulu bat ere ez. Horrek ekarri zuen nik propo-
satutakoa berehala mugitzen hastea.

Baina, berez, Skolastika martxan jarri
nuen lanpostu duin bat izateko. Akademia
kenduta, kritika literarioa egitetik bizitzea

Skolastikak literatur zerbitzuak emateaz gain, euskal

Skolastika

**«Euskal emakumeek
sortutako komikiak
gordeta izatea egin
dudan lan inportante
bat izan da. Lehen
esan bezala, hasi
nintzenean, euskal
emakume eta euskal
komikigintzaren
inguruan ez zegoen
ezer. Artikulu bat ere
ez. Horrek ekarri zuen
nik proposatutakoa
berehala mugitzen
hastea»**

oso zaila da. Literatur zerbitzuak ematen di-
tuen enpresa bat sortu nuen ez zegoelako
horrelakorik eta eskaria egon zitekeela uste
nuelako. Aitzitik, ez nuen diru-laguntzen
menpean egon nahi, kontu politikoen sentsi-
bilitateen arabera daudelako horiek. Nik fe-
minismo erradikaletik lan egiten dut horiek
sortu zituztelako genero-ikasketak, eta hori
da nik erabili dudana metodologia. Orduan,
banekien garaiko erakundeetan epe laburre-
ko ibilbidea izango nuela, garai horietan in-
stituzioetan gailentzen zen feminismo maila
oso baxua zelako.

**Zein begiradetatik aztertzen dituzu komi-
kiak?** Milaka irudi aztertu nituen hiru begi-
rada nagusi teorizatu ahal izateko: begirada

emakumeen literatura eta literatur kritika feminista hobeto ezagutzeko gunea da. ESTIBALIZ MAGUREGI

sexista, ohikoa, begirada neutrorik ez dagoelako eta denok dugulako zama ideologiko bat sortzean zein irudi bat deskodifikatzean; begirada misoginoa, zeinetan hainbat marra gorri zeharkatzen diren; eta, azkenik, begirada feminista, horien bien aurka proposatutakoa.

Orduan, begirada horiek ea zein motatako irudiak sortzen zituzten aztertu nuen, bakoitzaren ezaugarri teoriko eta fisikoak landu nituen. Horretan trebatzen hasi nintzen eta gaiaren inguruko ikastaro mordo bat ematen nituen.

Halaber, *Emakumeak eta euskal komikigintza* ikastaroa eta erakusketa sortu genuen Skolastikan, ikusi nuelako sentsibilitatea aldatzen ari zenean momentua zela eskaintza berri bat egiteko.

Hezkuntza

«Instituetara noa komikiekin begiradak lantzeko: maitasun erromantikoa, emakumeen kontrako indarkeria, pornografia... denetarik landu ahal duzu. Zerrenda bibliografikoak ditut eta beti proposatzen ditut komiki historikoak, biografikoak, autobiografikoak, literatura...»

Gainera, Skolastikan komiki pedagogikoak ere egiten dituzue gazteak kontzientziazteko xedeagaz. Zure ustez, komikiak zein baliabide ematen ditu pentsamenduak eta jokabideak eraldatzeko? Primerako baliabideak ematen ditu. Berdin dio zer nolako ideia arraro edo ezberdinak kontatu nahi dituzun: hori kontatzeko irudi on bat sortuz gero, berrehala kontatuko eta jasoko duzu.

Horregatik eman dut hainbeste denbora komikiak dinamizatzeko eta ikertzen. Ikusi dut euren baliabide pedagogikoak itzelak direla. Kontzientea naiz belaunaldi berriek ez dutela aurretiko belaunaldiak bezainbeste irakurtzen, izan ere, irakurtzeak ez du lehen zeukan indarra. Gaur egun, guztia da bisuala, orduan, euren kode berdinean hitz egitea lortzen dugu komikigintzaren bidez.

Zoritxarrez, emakumeen kontrako indarkeria horren handia denez, mila bide eta baliabide daude horren inguruan lan egiteko komikiaren bidez, betiere begirada kritiko batetik.

Instituetara noa komikiekin begiradak lantzeko: maitasun erromantikoa, emakumeen kontrako indarkeria, pornografia... denetarik landu ahal duzu. Zerrenda bibliografikoak ditut eta beti proposatzen ditut komiki historikoak, biografikoak, autobiografikoak, literatura... Irakasleei emandako trebakuntza-ikastaro desberdinak ere ematen ditugu irudi horiek erabiltzen ikasteko.

Belaunaldi berrien irakurzaletasun jaitsiera aipatu duzu. Zelan ikusten duzu gaur egungo egoera komikigintza munduan? Inoiz baino hobeto, ideala ez bada ere. Orain, badaude txiki-txikitatik euskal komikiak irakurtzeko materialak; duela hamarkada bat ez. Astiberrik, adibidez, badu umeentzako komiki sorta bat, bilduma batzuk ere badaude... Gure euskal umeek euskaraz irakur ditzakete komikiak. Gero eta material gehiago dago euskaraz, baina oraindik irakaskuntzan era naturalizatuan komikiak egotea falta da.

Skolastikan pedagogikoki oso ariketa apurtzailea egin genuen duela 2-3 urte: komikiak oso era naturalean sartzea literaturako eskuliburuetan. Adibidez: liburu batean azaltzen ziren narratiba, gramatika, poesia eta gero, amaieran, komikien bidez literatura. Horrela txikitatik komikia irakurtzeko ohitura hartzen dute.

Etorkizunerako betetzeko zerbait gelditzen zaizu? Bai. Nahi dudana da literatur kritika feminista irakasgaia genero masterretan egotea. Oraindik faltan dagoen zerbait da eta nire asmo nagusia da hutsune hori betetzea. Uste dut denon beharra dela. ◀

Urria-azaroa

Barrika

Urriak 24, barikua

Abesbatzen kontzertua

19:30 | Andra Mari Elizan

Aita Gotzon Abesbatza (Barrika) eta UKEM Abesbatza (Sopela).

Urriak 31, barikua

Barrikako V. Arimen Gauda

18:00 | Ander Deunan

Ipuin kontaketa tematikoa.

Berango

Urriak 11, zapatua

37. Berango Nazioarteko Milia

16:00

Estatuko atletismo egutegiko proba garrantzitsuenetako bat.

Erandio

Urriak 31, barikua

Beldurrezko pasabide musikala

18:00 | Josu Murueta kultur etxean

Erandioko Musika Eskolak ikuskizun beldurgarria eskainiko du.

Azaroaren 7an eta 8an

Track 1 Fest

19:00 | Merkatu Zaharrean

Erandio eta inguruko hainbat taldek emanaldiak eskainiko dituzte.

Getxo

Urriaren 2tik 26ra

43. Getxo Eszena

Muxikebarrin

Urriak 12, domeka

Bizkaiko Bertsolaritza

Txapelketako final laurdena

17:00 | Muxikebarrin

Bertsolariak: Ibai Amillategi, Janire Arrizabalaga, Aitor Esteban, Mikel Goiriena, Peio Molinuevo eta Koldo Muñiz.

Urriaren 30etik azaroaren 2ra

Getxoko Aste Korala 2025

Muxikebarrin

Munduko hainbat herrialdetako ahotsek bat egingo dute Getxon.

Gorliz

Urriak 19, domeka

Nordic Walking Txapelketa

10:30 | Kirolegian

Euskadi-Nafarroa Kopa eta Iparaldeko Ligarako proba puntuagarria.

Urriaren 24tik 26ra

Dastatu Urria

Jardunaldi mikologikoak, pintxo-dastaketak, txangoak, argazki lehiaketa...

Leioa

Urriak 18, zapatua

Antzerkia: Urbasa

12:00 | San Bartolomen

Akrobazia eta antzerkia, biak batera.

Urriak 24, barikua

Dantza: Née

20:30 | Kultur Leioan

Bakardadeari eta maitasunari buruzko ikuskizuna.

Urriaren 24ra arte

Leioako 39. Argazki Lehiaketa

Gaia: Leioa ikusezina.

Plentzia

Urriaren 16tik 18ra

13. Lanbro Beltza

Goñi Portalen

Nobela beltzaren hiriburua izango da Plentzia.

Urriaren 25etik 26ra

Gaubela Plentzian!

19:30 | Goñi Portalen

Gau Beltza ospatzeko aukera ezin hobea.

Sopela

Urriak 17, barikua

Dantza: Hona

20:00 | Kurtzio kultur etxean

Urriak 19, domeka

Dantza: Zaintzariaren dantza

18:00 | Kurtzio kultur etxean

4 urtetik gorako umeentzat.

Urriaren 22tik 24ra

Surf Business Meeting

Kurtzio kultur etxean

Surfaren industriaren inguruko berrikuntza-foroa.

Urduliz

Urriak 17, barikua

Nazioarteko Emakume

Baserritarren Eguna

18:00 | Marutze frontoian

Omenaldia baserritarrei eta benedjerei.

Azaroak 1, zapatua

Txiberri sutan jaialdia

Txiberri tabernan

Porco Bravo, Nine Pound Hammer, Nevadah eta The Clayton.

Uribe Kostako AEK EMAN IZENA!

EUSKARA-IKASTAROAK

Leioa · 94 464 60 63 · lamia@aek.eus

Getxo · 94 430 47 34 · lauaxeta@aek.eus

Plentzia · 946 77 36 07 · jentilbaso@aek.eus

Gorliz · 946 77 36 46 · jentilbaso@aek.eus

www.aek.eus/blogak/uribekosta

www.facebook.com/uribekostako.aek

GETXO EZAGUTU

TOPONIMIA IBILBIDEAK

URRIAK 9, 18:00etan ANDRA MARIKO ELIZAn

ANDRA MARI

URRIAK 14, 18:00etan KARMEN ELIZAn

NEGURI

URRIAK 22, 18:00etan SAN NIKOLAS PLAZAn

PORTU ZAHARRA

URRIAK 29, 18:00etan ZUBIKO PLAZAn

AREETA

IZENA EMATEKO

627 899 320 (Bulego orduetan)
getxo.toponimia@gmail.com

Hemen
Informazio Gehiago

Getxo

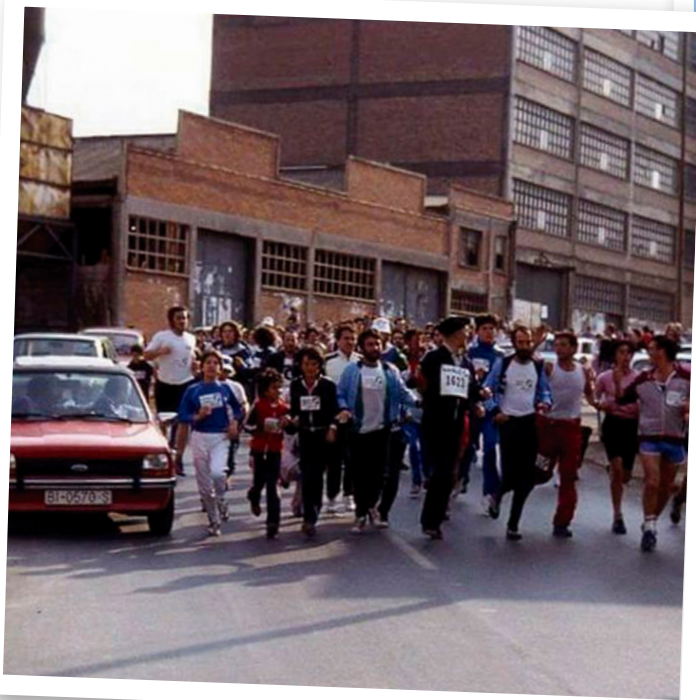
Bizkaia

e//
EUSKARAZ

Lehen/Orain **1982ko Korrika Udondorako jaitsieran, Leioan**

ITURRIA: LEIHOA.INFO

Uribitakora

ALBE

**Algortako
Bertsolari
Eskola**

TESTUA
Daniel Miguel
de AVECILLA

DOINUA
*Sentimentu asko
dauzkat nerekin*

ARGAZKIA
Hodei Torres

Lanbroa

Zer itxura du edertasunak?
Zer soinu, usain, kolore?
Uki liteke? leuna al da?
nork jakin lezake hobe?
Enigma horiek asmatzekotan
saiaitu da mila kode;
baina agian esan behar da,
irudi honen fabore,
edertasuna irudikatzen
nahiko dela bi kolore.

Udazkeneko freskotasuna
dabil bertatik bertara.
Baso-lainotan eperrak kanta,
etorri zaizkigu, jada.
Beraiek legez, lanbro artean,
sarri ezkutatu gara,
eta aurkitu ezean behintzat,
ez nadin ere ikara.
Lanbro artean bilatu zaitut,
baina lanbroa zu zara.

Maite ditugu gure bazterrak
izkutatu dituzte han.
Maite duguna galdu liteke
zirt edo zart, bat batean;
negu gorria baldin badator,
baldin badago atean;
lurra zulatzen dabiltzanean,
utzi ezean bakean;
gure bazterrak goza ditzagun
gozatu ahal artean.

URRIAK 10

Auditorium // 20:30 // 10 €

¿DÓNDE ESTÁN LOS NIÑOS?

Tartean Teatroa (Euskadi)

© Pio Ortiz de Pinedo

URRIAK 17

Auditorium // 20:30 // 10 €

POR VOLUNTAD PROPIA

Perigallo Teatro (Castilla y León)

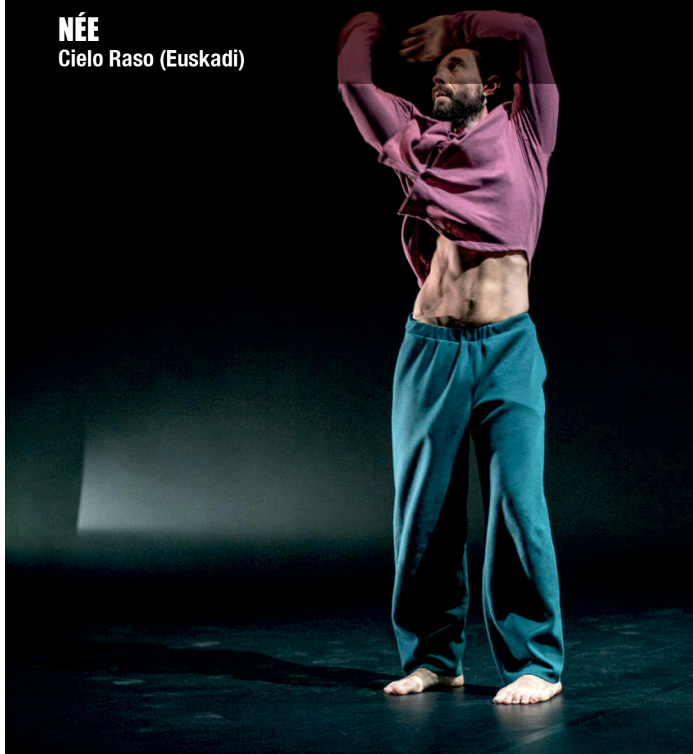

URRIAK 24

Auditorium // 20:30 // 10 €

NÉE

Cielo Raso (Euskadi)

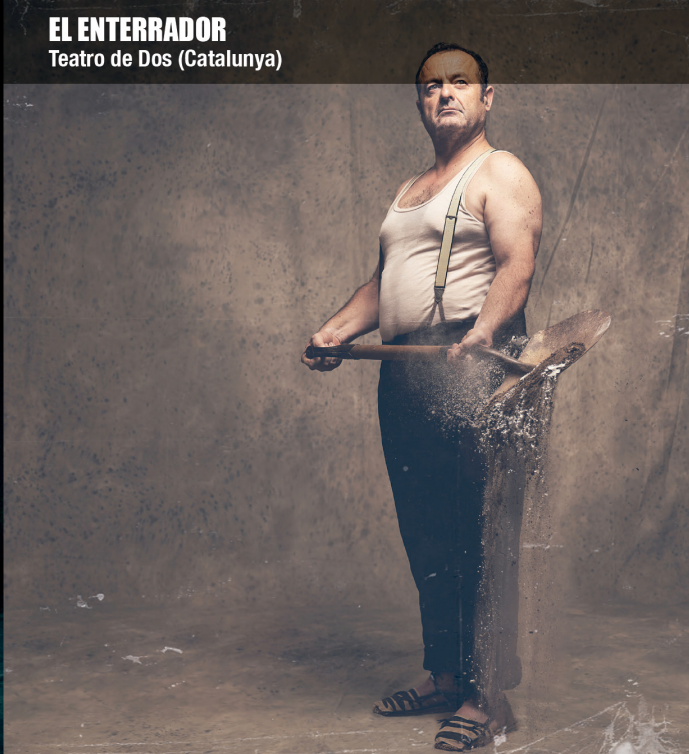

AZAROAK 7

Auditorium // 20:30 // 10 €

EL ENTERRADOR

Teatro de Dos (Catalunya)

Leioa
KULTURA

foru aldundia
diputación foral

S4RE4
EUSKADIKO
ANIZOKI SAREA
RED VASCA
DE TEATROS

Amaia Miranda Musikaria

«Ez nuke ezergatik aldatuko, musikak eman didana ez dit beste ezerk emango»

ANDER ZARRAGA ▶

Talentu handiko musikari leioaztar honek urrian argitaratuko du bere hirugarren bakarkako lana: *Cada vez que te veo lo entiendo*, esperimentazioan eta jolasteko desiotik abiatutako diskoa. Gainera, irailaren amaieran, Miranda eta bere gitarra Gorka Urbizugaz batera aritu ziren Getxoko Muxikebarri antzokian.

Urrian zure hirugarren diskoa argitaratuko duzu, zerk bultzatu zintuen horretara? Beti konposatu dut: txikia nintzenean, gitarrako klaseetara nire partiturak eramaten nituen eta beti gustatu izan zait abestiak asmatzea. Grabatzea ere maite dut, baita nire mikroak izatea eta prozesu guztia ulertzea ere. Hasieran, etxean egiten nuen, niretzako grabatzen; abestiei argazki bat egitea bezalakoa da niretzat. Gero, lan hori nonbaiten kokatzeko helburuarekin argitaratu ditut nire lanak, baina dena oso modu naturalean garatu da. Konfinamenduan ere asko konposatu eta grabatu nuen, hortik dator hau guzti hau, eta diskoa ateratzea ondorio naturala izan da.

Nola hasi zinen musikaren munduan? Gurasoek beti entzun dute musika etxean eta kontzertu askotara joaten ginen; nire amak euskal musika eta kantaautoreak entzun ditu beti, eta nire aitarengandik jazza eta folk amerikarra jaso ditut. Sei urte nituela, Leioako kontserbatorioan hasi nintzen, eta hortik aurrera, beti egon naiz gitarrarekin. 17 urterekin Bartzelonara joan nintzen gitarra ikastera, eta orduz geroztik han egon naiz.

Musikari profesionala izateko ibilbidea ez zen erraza izango, ez? Egia esan, oso zorionekoa sentitzen naiz, sei edo zazpi urtez musikari gisa bizitzea lortu baitut. Hala ere, ez da mundu erraza, zaila delako gustatzen zaizkizun proiektuetan egon ahal izatea; baina, zentzu horretan ere, zorte handia dudala sentitzen dut, asko miresten eta gustatzen zaizkidan proiektuetan egon naizelako. Dena den, ordu asko egon behar dira instrumentuarekin, bidaia luzeak ere egin behar dira eta, ordutegiei eta lan-baldintzei dagokienez, denetarik dago, baina nik ez nuke ezergatik aldatuko, musikak eman didana ez dit beste ezerk emango.

Cuando se nos mueren los amores eta Mientras vivas brilla dira bere lehen bi lanak. © A.M.

Bizitza sei soka artean

«Nire helburua musikaria izatea da, musikatik bizi ahal izatea eta, horretarako, nire proiektu pertsonalak gitarrak jole bezala beste egitasmo batzuekin partekatzen ditut, beste ekoizpen edo talde batzuekin batera jotzen»

Aurkezpenak

«Besteak beste, Elizondon eta Donostian egongo naiz abenduaren 27an eta 28an, eta otsailaren 5ean Bilbon, Kafe Antzokian. Zuzenekoetan Nacho Murekin egongo naiz. Bera diskoaren ekoizlea izan da eta emanaldietan biok batera egongo gara duo formatuan»

Zure abestietan hizkuntza desberdinak erabiltzen dituzu, zergatik? Ingelesez, gaztekeraz, euskaraz eta katalanez abesten dut, baina abestien hizkuntzak ez ditut hautatzen, konposatzen hasten naizenean etortzen zaizkit; abestia sortzen dudanean daukadan momentu bitalaren arabera aukeratzen dut hizkuntza. Orain, Euskal Herriatik gertuago sentitzen naiz eta gehiago ari naiz euskaraz hitz egiten, beraz, era naturalean atera zaizkit euskarazko kantak ere.

Eta nola deskribatuko zenuke zure musika?

Ez zait batere gustatzen nire musikaren inguruko azalpenak ematea. Nik uste dut musika bera bakarrik azaldu beharko litzatekeela, bakoitzarentzat esanahi desberdin bat izango duelako. Jendeari musika entzutera joatea gonbidatzen diot, eta atera ditzatela beraien ondorioak.

Nola eragiten dio zure sormen-prozesuari Gorka Urbizu bezalako musikari batek elkarlana egiteak?

Eragin handia du, noski. Disko berrian *Bizipoza* abestia dago, Gorkarekin eta bere ekiparekin bizi izandakoaz hitz egiten dut horretan, oso esperientzia inspiratzailea eta polita izan baita. Bizitzaren opari izugarria izan da, Gorkaren lana asko miresten dudalako. Tamaina honetako bira batean egoteak ematen dizkidan bizipenak oso politak dira eta eragin handia dute nire bizitzako alor guztietan. ◀

Iñaki Saitua Getxo Jazz jaialdiko arduradun artistiko ohia

«Ez ginen batere jabetzen ze garrantzia hartuko zuen Getxoko Jazzaldiak»

Getxoko kultur arloan mugarririk izan bada, horixe da Iñaki Saitua. Kultur teknikaria, Jazzaldiaren arduradun artistikoa izan da luzez, eta orain erretiroa hartuta, bere ibilbideari atzera begiratu diogu.

IKER RINCON MORENO ►

Iñaki Saituak Getxoko Nazioarteko Jazz jaialdiagaz izan zuen lehenengo harremana gaztetan izan zen, San Inazioako jai-batzordean laguntzen zuenean. Gogoratu duenez, 1975etik jai-batzordea ardurtzen zen jaialdia antolatzeaz, eta berak Portu Zaharreko agertokirako aulkiak jartzen zituen, baita Trinitarioetako aparkalekuko sarrera kontrolatu ere. 1985ean, Getxo Kultur Etxean lanean hasi zen eta, urte hartan, erakunde horrek hartu zuen jaialdia antolatzeko ardura, akordio baten ondorioz. Ordutik, Saitua gero eta ardura gehiago hartzen hasi zen.

Azaldu duenez, oroitzapen bereziak ditu lehen urte haietatik: «Ez ginen jabetzen ze garrantzia izango zuen Jazzaldiak; konpromisoa bai, ordea, izugarria zen». 1985ean, Faduran hasi ziren kontzertuak egiten, eta Tete Montoliu, George Coleman edo Billy Higgins bezalako izen handiak igaro ziren handik. 1986an, gaur egun jaialdian «oso garrantzitsua» den saila sortu zuten, Estatuko bandentzako Taldeen Lehiaketa, 1994an Europako musikarientzako zabaldu zutena; 1989rako, ekitaldia europar mailako erreferente bilakatzeari lortu zuten, Gasteiz eta Donostiako jaialdien berezko profila ezarrita.

Anekdotak gisa, Saituak gogoan du 1985ean Art Blakey & The Jazz Messengers talde mitikoa «oso baldintza onetan» kontratatzeak aukera izan zutela: «Programazioa aldatu behar izan genuen, baita kokapena ere. Frontoietan egin beharrean, Fadurako kiroldegian egin genuen».

Urterik urtera, jaialdiaren bilakaera handia izan da: Portu Zaharreko eta Trinitarioetako agertokietatik Biotz Alaira, besteak beste; eta, gaur egun, Muxikebarrira, «ekitaldi honetarako agertoki ezin hobea». Kalek kale eta tabernetan ere kontzertuak egin dituzte, baina zalantza barik, ekarpenik handiena Taldeen Lehiaketa izan dela azpimarratu du: «Musikari gazteei aukera paregabea eskain-

1985ean hasi zen Saitua Getxo Kultur Etxean lanean. ESTIBALIZ MAGUREGI

Bidean utzitako lagunak eta kideak

«Dagoeneko gure artean ez dauden batzuk aipatu nahi ditut, Pablo Zuñiga, Pio Lindegaard, Juan Claudio Cifuentes eta Xabier Rekalde, guztiak ere gurekin urte askotan elkarlanean aritu ziren jazz zale handiak»

1go edizioa

Portu Zaharreko zabalgunean egin zuten lehenengo edizioa, 1975ean. © GETXO JAZZ

tzen die, publiko ulertuaren aurrean, figura handienekin batera jarduteko».

Ildo horretan, oreka bilatu du beti Saituak, hau da, izen handiak ekartzea eta gazteei lekua eskaintzea. «Agertoki berean, baldintza beretan eta tratu berarekin», azaldu du. Eta horretan zailtasunak ez dira gutxi izan: programazio-datak, aurrekontuak, nazioarteko artisten birak... «Ez da nahikoa artista bat nahi izatea; bira oso bat behar du Europan ekonomikoki eskuragarria izateko», argitu du. «Gertatu zaigu programatutako artista bat ez dela etorri beste nonbait kontzertu bat bertan behera utzi diotelako eta bira bertan behera geratu delako».

Publikoari dagokionez, harekiko harremana beti «berezia» izan dela nabarmentzen du. «Zale leialak ditugu, % 10-15ak abonamendua hartzen dute urtero, eta askok hurrengo urterako programazioa jakin ez arren, ostatua hartuta dute Getxon datorren ediziorako». Gainera, jarraitzaileen artean belaunaldi aldaketa ere igarri du: «Publiko asko dugu, eta pixkanaka handitzen eta berritzen ari garela uste dut».

Jaialdiak izango duen etorkizunari buruz baikor agertu da Saitua, eta bere lekukoa hartu duen Mario Bensoren esperientzia goraipatu du: «Ez dut harentzako aholkurik, ni izan naiz behin baino gehiagotan programa egiteko orduan laguntza bila harengana jo duena». ◀

Gerra eta musika

IÑIGO ASTIZ Berriako kazetaria

Historiaren arnasestua» eta «musikaren murmurio arina» aldi berean posible izateak sortzen zion harriduraz idatzi izan zuen Adam Zagajewski poeta poloniarak, eta datu bat ere eman zuen bizikidetasun horren frogatzat. Poema batean gogoratzen duenez, urtarrilaren 27a, aldi berean baita, Holokaustoko Biktimen Memoriaren Eguna eta Mozarten urteurrena.

Berriki, gurean, horrorearen eta armoniaren arteko aldiberekotasun hori bistaratzeko egin dio uko Saioa Alkaiza bertsolariak Igartza bekari ere. 10.000 euroko laguntza jaso behar zuen, nobela bat idazteko, baina beka sustatzen duen CAF enpresak Palestinako lurralde okupatueta tranbia bat eraikitzeke duen proiektua salatzeke esan dio ezetz sariari. Gero, Elkar argitaletxeak ere bertan behera utzi du deialdia. Eta, aldi berean, hamaika izan dira Spotify plataformatik ateratzea erabaki duten musikariak ere, enpresaren jabeak armagintzan egindako inbertsioak salatzeke.

Edna Saint Vicent Millay poeta estatubatuarrek *Urrunegi joan gara* poeman zehatz esaten duenez, maiz, ezjakintasuna baita gerra eta bakea bereizten dituen elementu bakarra: «Bakea/ ezjakintasun eder pasakor bat da/ beste nonbait aurrera egiten ari den gerraz».

Ondo pasatu edo ligatu?

NEREA GARCIA LISTE Haszten kirol inklusiboa

Gaueko ordu biak, hirurak, laurak eta bostak, FABRIK gaueko klubean. Vickyk eta biok plan bikaina genuen gau hartan: Indira Paganotto DJa ikustea, baina dena okertu zitzaigun lagunak egiten saiatu ginenean...

Dantzatzeko geundenean, mutil batekin hizketan hasi nintzen, eta segidan, fitxak botatzen ari nintzaiola pentsatuz agian, bere besoa nire gerrian itsatsita zegoen. Geroago, beste bi lagun oso atsegin egin genituen, bazirudien oraingo honetan ez zirela gurekin ligatzen saiatuko, baina, konturatu gabe, batak Vickyrengandik ez zen aldentzen eta bestearen besoa nire gerrian zegoen berriro ere... Eta kontakizun hau sarritan errepikatu zen.

Ez al da beldurgarria honek ez harritzea? Emakume gisa, ohitu behar al gara jarrera hauetara?

Gauez mutil bat ezagutzen dudak bakoitzean, ezin diot pentsatzeari utzi, ziurrenik, bere interesik handiena nirekin oheratzea dela. Zer behar da hau aldatzeko? Ligatzeko hezkuntza? Hezkuntza, besterik gabe? Edo, neska baten ezezkoa zure harrotasunaren kolpe gisa ez hartzea, baizik eta bere bibrazio on guztiekin ezagutu nahi zaituen pertsona ezagutzeko aukera gisa? Nork daki, maitasun erromantiko bat adiskidetasunetik loratu daiteke, zure bizitzako sexurik ederrenarekin batera.

Horoskopoa

Ura
(Abenduak 21-Urtarrilak 19)

Txupitoez ez dizute onik egiten, badakizu. Tragoen artean hasi baso bete ur edaten, hurrengo egunean eskertuko duzu!

Otsoa
(Urtarrilak 20-Otsailak 18)

Hamaika gauza hasten dituzu, baina gero ez duzu horietan konstantziarik mantentzen. Sakondu ekintza bakar batean, ea zelan.

Adarra
(Otsailak 19-Martxoak 20)

Maitasun hirukote arraro eta ilun batean sartu zaituzte. Harremanek baimena eta komunikazioa behar dute, markatu zure mugak.

Aitzurra
(Martxoak 21-Apirilak 19)

Zure lehenengo maitasunagaz topo egingo duzu aste hauetan eta nerabazaroko tximeletak sentituko dituzu. Sugarrak pizteko prest?

Hostoa
(Apirilak 20-Maiatzak 19)

Eguraldia txoro-txoro dago, eta zu, are gehiago. Egutero iritzi aldatu eta norabide ezberdin bat hautatzen duzu. Zer da benetan gura duzuna?

Eguzkia
(Maiatzak 20-Ekainak 18)

Adimen artifizialari guzti-guztia galdetzen diozu, obsesionatuta zaude! Aizu, garun polit bat duzu, erabili ezazu eta ez loAArtu!

Garia
(Ekainak 19-Uztailak 18)

Intseguru sentitzen zarenean zure fisikoagaz, gogoratu zure gorputzari esker egin ditzakezun gauza guztiak. Zure etxea zara, asko balio duzu.

Lastoa
(Uztailak 19-Abuztuak 17)

Triste samar zabiltza azken asteetan. Erosi itzazu loreak eta koloreztatu etxea. Bizitza etapaka doa, dena konpondu daiteke.

Iratzea
(Abuztuak 18-Irailak 16)

Gau beltza hurbil dago eta zu autobuseko morrosko hori sorgintzeko prest zaude. Utzi lotsak etxean eta eman lehenengo pausoa!

Meta
(Irailak 17-Urriak 16)

Zure urtebetetzeko garai honetan maite dituzun horiek sorpresa politak emango dizkizute. Berezia eta bakarra zara, ez ahaztu!

Hazia
(Urriak 17-Azaroak 15)

Ziur zaude jaka garesti eta fashion hori behar duzula? Dirua gastatzeko dago, bai, baina beharbada etorkizunean hori beharko duzu.

Negua
(Azaroak 16-Abenduak 20)

Hainbat egoera deseroso igaro ostean, hainbeste gura zenuena lortu duzu! Zure psikologoa zutaz harro egon daiteke!

egin zaitez **HIRUKA**lagun

Zergatik?

Gure euskarazko prentsa babestu eta:

- ▶ Asteko buletina jasoko duzu.
- ▶ Beste herritarrek baino lehenago aldizkaria PDFan izango duzu.
- ▶ Zozketetan parte hartu ahal izango duzu.
- ▶ HIRUKA lagunen abantaila bereziez gozatu ahalko duzu.
- ▶ Laster onura fiskalak izango dituzu errenta aitorpenean.

Eskuratu
HIRUKAlagunentzako
ongi etorri OPARIA!

«Entrenatzaile gisa, denek disfrutatzea nahi dut»

Edozein talde-kirolen atzean entrenatzaile baten etengabeko gidaritza dago. Esti Velez Plentziako nesken futbol taldeko entrenatzailea da eta garrantzitsua «elkarlana» sustatzea dela dio.

NAHIA MARTINEZ GONDRA ►

Noiztik eta nola sartu zinen Plentziako futbol taldera? 2022an hasi nintzen entrenatzaile gisa, eta urte bat lehenago, jokalaria bezala. Oso lotsatia naizenez, uste nuen oso zaila izango zela entrenatzaile bezala aritzea. Baina nire lagun batekin entrenatzen zuen kide bat Erasmusera joan zenean, hiru hila-betez entrenatzaile gisa frogatzeko aukera izan nuen. 12-13 urteko gazteekin hasi nintzen eta, orain, 14-16 urteko neskak entrenatzen ditut.

Neskak mutilakaz alderatuta ezberdintasunik ikusi duzu? Mutilekin oso esperientzia gutxi izan dut, beraz, ezin dut asko alderatu. Baina egia da mutilek ez zidatela inongo kasurik egiten, ez dakit neska izateagatik edo denboraldi amaieran heldu nintzelako. Oso ohituta zeuden beste bi entrenatzaileetara eta, heldu nintzenean, ni berria nintzen. Hala ere, nabaritzen dut gurasoak mutilekin intentsuago jartzen direla; askoz giro osasuntsuagoa dago neskekin. Mutilak lupaz begiratu daude eta presio handiagoa dute nonbaitera heltzeko. Nesken kasuan, ondo pasatzera datoz. Gure klubean, adibidez, ez dago A edo B talderik, talde bakarra dago eta beti jolas-ten dute.

Zein balio hartzen dituzu kontuan entrenatzerakoan? Elkarlana eta errespetua. Nahiz eta jokalaria oso onak izan, kide bakoitzak bere guda egiten badu, ez dago etorkizunik. Taldera sartu nintzenean aldagela nahiko zaituta zegoen eta izan dugun lanik gogorrena haiek berriro batzea izan da. Askotan gertatzen da ez dutela euren burua talde horren barruan ikusten, eta horrek gatazka handiak sortzen ditu. Baina nik hasieratik argi utzi nuen taldean denontzako lekua zegoela: zer-

Plentziako futbol taldeak 100 urte beteko ditu aurten. ESTIBALIZ MAGUREGI

Erronkarik handiena

«Entrenatzaile gisa dudan erronkarik handiena da denek disfrutatzea lortzea. Azkenean, askotan futbola edo kirola lehia moduan soilik ikusten da. Haiek duten presioa ikaragarria da: txarto egiteko beldur handia dute, zalantzan daude ea jolastuko ote duten ala ez... Horregatik, garrantzitsua disfrutatzea da, kanpoko edo barruko presioengatik ez dutelako beti lortzen»

bait hobetu ahal bazen lasai komunikatzeko eta denak berdinak ginela, ez zela berriro aurreko urteetako egoera berdina jazoko. Konfiantza emateari esker, berriro errespetua sortu da eta denak batu dira.

Aurten Plentziako taldeak 100 urte beteko ditu. Zerbait berezi prestatzen ari zarete?

Urte osoan zehar ekitaldi bereziak egin ditugu, eta urriaren 12a mendeurrenaren egun ofiziala da. Maiatzean klubaren eguna egin genuen, beteranoekin partida bereziak egiten ari gara... Hainbat gauza. Taldean gogotsu gaude, azken urte hau aldaketa garaia izan delako. Gainera, mutilen lehen taldea kategoriaz igo da aurten... Neskak bagaude ere esperantzaz igoera lortzeko, kar-kar.

Etorkizunean, entrenatzaile gisa ikusten duzu zure burua?

Bai. Beti esan diet botatzen nautenera arte nik bertan jarraituko dudala bai entrenatzaile eta bai jokalaria gisa. Neskak nagusitzen doaz eta oso polita da ikustea txikitatik nola hazten diren, baita nola igarotzen diren nik haiek entrenatsetik nirekin entrenatzera ere. Oso aberasgarria da. Beti esan dut nire ametsetako bat izango litzatekeela ni ordezkoen aulkian jesartzea eta haiek jolas-ten ikustea. ◀

Sopela Pala

Gaubeka eta Gordon, Kurene Pala Proameko txapeldunak

Irailaren 29an jokatu zuten, Sopelan, Kurene Pala Proam Txapelketako finala, eta norgehiagoka bizi horretan garaile irten ziren armintzarra eta sopeloztarra, txapela jantzita.

Finalak utzitako irudietako bat. © KURENE

Irailaren 29an, Sopela Kurene Pala Proameko final handia izan zen eta bertako txapeldunak izan ziren Gaubeka eta Gordon, Garate eta Imanol jokalarien kontra jokatutako partidaren. Hala, Kurene Pilota Elkarteko Aritza Goikoetxea lehendakariak adierazi du aurtengo lehiaketa «itzela» izan dela, bai kirol mailaren aldetik, bai asistentziaren aldetik.

2024ko Sopela Pala Pro lehiaketan harmaila bete zuten, baina aurten are jende gehiago etorri da.

«Jokalariek benetan gozatu dute, berriro ere izan direlako pilotariak», baieztatu du Goikoetxeak, pozarren. Bere ustez, aurtengoak erakutsi du pala bizirik dagoela eta jendeak ikusi gura duela. Bestaldean, kirolaren atzetik dauden interesak kritikatu ditu: «Palak etorkizuna duela? Bai. Nola? Ez dakit. Baina honekin erakutsi dugu pala eramaten dutenek oso txarto egiten dutela kirol arloari dagokionez. Beren interesei erreparatuta oso pozik daude». ◀

Getxo Bote luzea

Algortatik Europako Champions League Llargues Txapelketara

© ALGORTA BOTE LUZEA

Euskal Herriko Bote Luzea Txapelketa irabazita, Europako Champions League Llargues Txapelketan aritzeko txartela lortu zuen Algortako taldeak, Euskal Herriko ordezkari gisa. Leeuwarden (Herbehereak) hirian jokatu zuten ligaxkakoko fasea, irailaren 26-28an. Zapatuan, txapelketako antolatzaileak ziren OKK Bitgum taldearen aurka aritu ziren lehenengo partidaren, eta Valenzia La Rectoria taldearen kontra ondoren. Norgehiagoka bietan porrot egin zuten algortarrek: 8-1 emaitzagaz lehenengoan, eta 8-0 bigarreanean. «Llargues-jokoa erabat desberdina da; pilota, arauak, kantxa, teknika...», azaldu dute algortarrek. Alabaina, aurrera egiteko aukerarik izan ez zuten arren, txapelketako gainerako partidez gozatzerik izan zuten.

Algorta Bote Luzea taldekoek aitortzen dute «ohorea eta erronka handia» izan dela Euskal Herria European ordezkatzeko, «sari polita Euskal Herriko Txapelketa irabazteagatik». Gainera, nabarmendu dituzte lehiaketan taldeakaz sortutako harremanak eta kultur trukeak, «zeharo aberatsak dira guretzako». ▶

ELIAS DE LA TORRE

TEILATUEN KONPONKETA

- Teilatu, terraza eta estalkien konponketa.
- Itoginak aurkitzen eta konpontzen adituak.
- Mantentze prebentiboa: teilatuak eta ubideak garbitzea

MARGOLANAK

- Fatxadak eta barnealdeak.
- Apaingarri artistikoak.
- Bernizatua zuraren aurkako eta sitsaren aurkako tratamendua.

676 573 353

@Pint.elias
f Pintelias

hiruka

JARRI HEMEN ZURE IRAGARKIA!

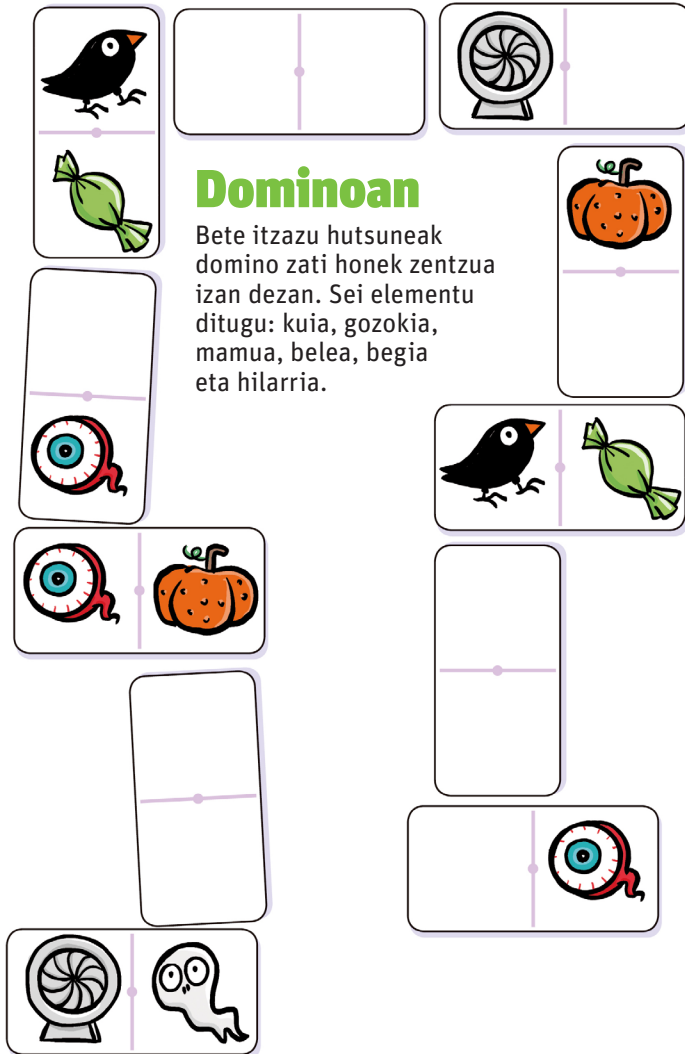

Zure enpresaren edo negozioaren urte osoko publizitate-kanpaina jaso gura baduzu ipini zaitez gugaz harremanetan:
688 811 368 • publi@hiruka.eus

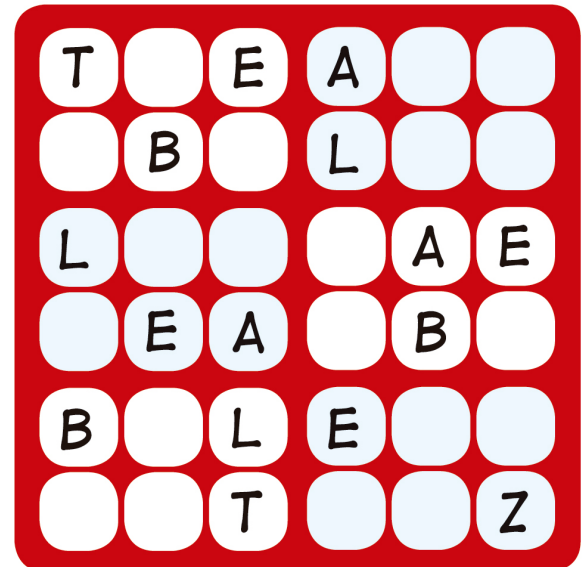
Hirukira olgetan

© GARBIÑE UBEDA

Sudoku

Urriaren 31ko gaua BELTZA izango da, sudoku hau bezalaxe. Bete itzazu hutsuneak BELTZA hitza osatzen duten hizkiak erabiliz (B, E, L, T, Z eta A). Kontuan hartu hizki bakoitzak behin agertu behar duela lerro, zutabe eta area bakoitzeko.

Laster Gau Beltza!!!! Ze beldurra!!! Girotzeko eman kolorea irudi honi.
Bide batez, apaingarri etxean zintzilikatzeko.

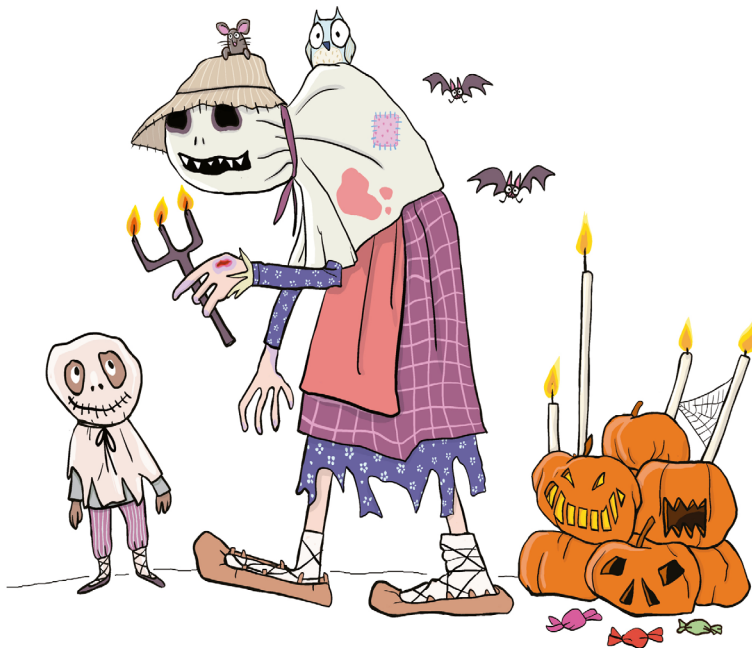
Margotu

Aldea dago!

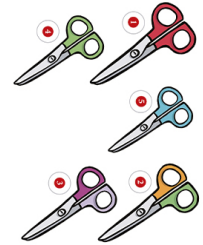
Aurki itzazu bi irudi
hauen artean dauden
aldeak. 11 dira.

SOLUZIOAK:

AURREKO
SOLUZIOAK

Handienetik txikienera

S u d o k u

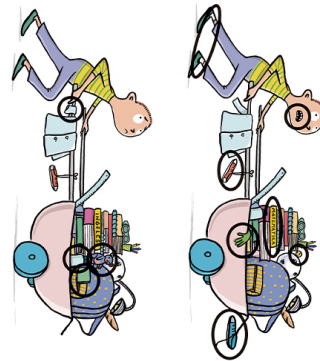
S	L	A	E	O	K
E	K	O	L	S	K
O	A	E	S	K	L
A	E	S	K	L	O
E	S	K	L	O	A
L	O	A	E	S	K
K	L	O	A	E	S
O	A	E	S	K	L
A	E	S	K	L	O
E	S	K	L	O	A
L	O	A	E	S	K
K	L	O	A	E	S

Zein ote?

Neska-mutri! Haurtoño botak
piper egin du gaur. Zein ote?
Hemen argibideak:

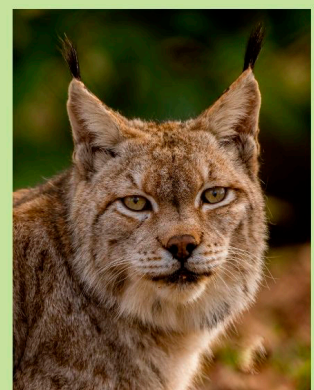
- Sabaleko mitez dagoela esan dio amari, eta egia zen.
- Ez du logun oskorrik, baina eskolako gystura egoten da.
- Etxean pozik gelditu da.
- Ohean liburu bat irakurti du azken-azken.
- Sendatzen denetako, garzitokeria bartzuk pertsatu ditu.
- Santhun gaitzen du arreta, baina entzutea gustatzen zaio.
- Mzikine Bazarretxeka gonroto du bere gela.
- Apatx... Inoiz ez du presarik.
- Urko Erobunur esaten ditu.
- Otxi Zabalda Etxean egoten ez du gustuko.
- Tzar Gaitia Bati ilargian.
- Arteen onik ez du Gaitzia Bihurrentia.
- Maione Gozategi Logun asko ditu eskolan.
- Argi Beizabadi Adi-adi dago beti.

Aldea dago!

bbkΘ KARPIN FAUNA

ANIMALI BASATIEN
BABES ZENTROA

Eztabaida batetik jaioa

ANDER ZARRAGA ►

Leioaren sorrerak data zehatza dauka: 1526ko urriaren 31. Egun horretan, San Juan Bataiatzailearen eliza Erandioko Santa Mariaren menpetik askatzen zuen epaia ebatzi zuten. Erabaki horrek urte luzez iraun zuen hamarrenak kobratzeari buruzko gatazka bati eman zion amaiera, Juan Alonso de Mujica Butroiko jauna eta Erandioko kleroaren eta Leioako eta Leioangoitiako bizilagunen artean.

Garai hartan, Leioako populazioa hazkundera betean zegoen, Bizkaian XV. mendearen erdialdetik XVI. mendera arte gertatutako susperraldi demografikoaren baitan. Jendea mendietatik haranetara mugitu zen, lur emankorrak lantzeko eta errota berrien bidez ekonomiarik bultzada emateko.

Gaur egun Leioako lurrak hartzen dituen eremuan bizi ziren orduko herritarrek eragozpen handiak zituzten, besteak beste, Erandiora joan behar zutelako mezara eta elizaren inguruan egiten ziren ospakizun eta liturgia guztietara, hala nola ezkontza, bataioak, hileta elizkizunak... Faktore horiek erabakigarriak izan ziren leioaztarrek euren eliza propioa lortzeko egin zituzten ahaleginetan.

Azkenean, lehenago aipatutako datan

Toponimia

Leioa izenaren jatorriaren inguruan teoria desberdinak daude. Onartuenak dio antroponimo latindar batetik datorrela: 'Laelius'-etik, hau da, 'villa laeliana' edo Lalioren finkatik. Beste interpretazio batzuk ere badira, hala nola 'leiohona' (begiratoki ona) edo Truebak aipatutako 'elexaona' (eliza ona), baina ez dute oinarri dokumentalik. Julio Caro Barojak, berriz, baieztatu du 'Lejona' bezalako izenak pertsona-izen bati -ana atzizkia eranstea sortu zirela (Lemona, Sopelana), erromatar garaiko eta Erdi Aro hasierako ohitura toponimikoa izanik. Udalerriak ofizialki Lejona izena izan zuen 1979ra arte; orduetik, forma euskalduna, Leioa, da izen bakar eta ofiziala.

epaileek arrazoia eman zieten leioaztarrei, eta udalerriak horrela eman zituen bere lehen urratsak.

Hala ere, Erandiok baldintzak ezarri zituen: zenbait jai erlijiosotan, leioaztarrek meza entzutera Erandiora joan beharko ziren, baita hildakoak ere han lurperatzen jarraitu ere. Hala ere, denboragaz, menpekotasun hori lausotu egin zen, erabat desagertu arte. Orduetik aurrera, Leioak bere komunitatea antolatu zuen elizate independente gisa, eta lehen alkatea ere hautatu zuten: Diego de Aretxabaleta, Gernikako Batzar Nagusietara ordezkari gisa joan zena, lehenik 36. eserlekuan eta geroago 46.ean.

Aitzitik, independentzia horrek, ez zituen gatazkak ekidin. Hurrengo mendeetan Getxogaz eta Erandiogaz muga-aztiak izan ziren behin eta berriz: getxoztarrek Artatzako hareatzak bereganatu gura zituzten, eta erandioztarrek Santimami ingurua.

Gaur-gaurkoz, 2026an 500. urteurrena ospatzeko prestatzen ari dira leioaztarrek, data hori udalerriaren sorreraren abiapuntu hartuta. Urtemugaren leloa, «500 urte, hamaika begirada» izango da, eta herriaren sustraiak, komunitatea eta aniztasuna islatuko dituen kontakizun kolektibo bat sortzeko helburua izango duela aurreratu dute. ◀

**Adhara
Gaminde
Blasco**

Nongoa

Andra Mari, Getxo.

Adina

30 urte.

Zertan dabil

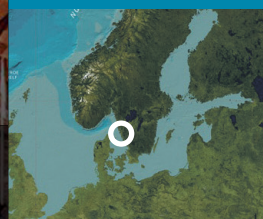
Ikertzaile, doktoratu osteko egonaldian.

Noiz heldu zinen?

2025eko maiatzean.

Noiz arte bertan?

2026ko maiatza.

Lurraldea
Suedia.

Azalera
450.295 km².

Hiriburua
Stockholm.

Biztanleria
10.596.652 (2022).

Hizkuntzak
Hizkuntza nagusia suediera da. *De facto* izan da hizkuntza nazionala, baina ez dago berez horrela aitortua.

Moneta
Suediar koroa.

«Oporrak hartzea derrigorrezkoa da hemen»

IKER RINCON MORENO ▶

Getxoko Adhara Gaminde Blasco Suedian bizi da egun, Göteborg-n. Neurozientzietan doktore, EHUren beka bati esker urtebeteko egonaldia egiten ari da hango unibertsitatean, ikertzaile, doktoratu ostekoan. «Doktoretza bukatu eta zientzian jarraitu nahi nuen; beka honek aukera eman dit atzerriko laborategi batean urtebetez aritzeko», azaldu du. Egonaldirako, Göteborg ez zuen hiriagatik hautatu, bertako laborategiagatik baizik. «Aurretik ez nintzen egona, baina bai Stockholm-en eta Turkun (Finlandian), master amaierako lana han egin bainuen». Maiatzean heldu zen Suediara, eta daborduko hango bizi-moduak arreta eman dio: «Hemen ordu gutxiago egiten da lan, eta oporrak hartzea derrigorrezkoa da. Beraz, oso gustura eta lasai nago».

Göteborg ez du soilik lan egiteko parada izan; hango bizi-modua eta ohiturak ere gertutik ezagutzen ari da. «Suediar gastronomia ez da bereziki famatua, baina *köttbullar* delako haragi-bolak famatuak dira; patata purearekin

eta fruitu gorriekin batera jaten dira. Beste plater berezi bat *raksmorgas* izeneko otarrainxka-sandwicha da. Eta bada 'delicatessen' bitxi bat ere: *surströmming*, sardinzar usteldua. «Ulsainagatik, latak ezin dira leku itxietan ireki», dio. Supermerkatuetan, berriz, prezioak gurean baino altuagoak direla dio, eta alkohola erosteko kontrol zorrotza dago: «%3,5etik gorako edariekin denda berezietan bakarrik sal daitezke, *Systembolaget* izenekoetan». Tabernetan, garagardoa eta sagardoa dira nagusi, baina «hemengo sagardoa ez da gurea bezalakoa; burbui-lak ditu, gozoagoa da eta askotariko zaporekoak izan daitezke».

Unibertsitate giroak bizirik eusten dio hiriari: «Gaztez beteta dago; gure "ostegun unibertsitarioak" hemengo asteazkenak dira». Eta, kuriositate modura, gurean poteoa egiten bada, han *fika* egiten dute: kafea hartu pasteltxo bat gaz, «normalean, *kanelbulle*». Tabernetako giroa aldakorra da egunez egun; hala ere, 'Out of Office' izeneko ekitaldi bat egiten dute hileko azken barikuetan, lana amaitzean, edatera joateko. «Hilero leku ezberdin batean egiten dute».

Irakurtzeko ohitura duzu?

Zer da gehien gustatzen zaizuna?

GOTZONE FERNANDEZ
BARAKALDO

Sopelako liburutegiko liburuzaina naiz, betidanik irakurle handia; esango nuke ezin naizela irakurri gabe bizi. Denetarik irakurtzen dut: modan daudenak, liburutegira ekartzen dituztenak, aholkatzeko, adibidez. Gaur egun, uste dut lehen baino gehiago irakurtzen dela, maileguak ere asko igo direlako.

IRATXE TEJEDOR
ALGORTA

Asko eta denetarik irakurtzen dut, nobela beltza gustatzen zait, batez ere, eskualdean edo Bizkaian kokatzen bada. Adibidez, Mikel Santia-gorenak gustatzen zaizkit, gertakizunak Getxon eta Uribe Kostan gertatzen direlako. Jende nagusia da gehien irakurtzen duena, baita umeak ere; helduek ez hainbeste.

ARITZ MENDIA
SOPELA

Bai, noizbehinka irakurtzen dut; nobela historikoak gustatzen zaizkit gehienbat. Batez ere, ingelesez irakurtzen dut, hizkuntza horretan ikasten dudalako; gazteleraz edo euskaraz ere, baina gutxiago. Kultura bonuari esker liburu batzuk erosi ditut niretzako eta amari oparitzeko.

MARIA EUGENIA GARCIA
SOPELA

Bai, denetarik irakurtzen dut. Asko gustatzen zait sukaldaritzari, elikadurari edo nutrizioari buruz irakurtzea. Istorio biblikoak ere asko gustuko ditut, baita historia orokorrean ere. Nik uste dut denetarik dagoela, badago asko irakurtzen duen jendea ere bai; Sopelan irakurketa-taldea dago, adibidez.

IZASKUN AZKUNAGA
SOPELA

Bai, normalean irakurtzen dut; nobelak edo egunkaria gehienbat. Batez ere, gaztelaniaz irakurtzen dut, euskaraz zailagoa egiten zait, ez dudalako ohiturarik. Uste dut nahiko irakurtzen dela; adibidez, metroan, gehienak mugikorrarekin egon arren, irakurtzen doazen batzuk ere badaude.

ELISA LEGARRA
SOPELA

Ez dut asko irakurtzen, ez baitut irakurtzeko ohiturarik, nahiago dut josi eta horrelako eskulanak egin. Zerbait irakurtzekotan, egunkaria-edo, eta beti gazteleraz.

ITSASO
ALGORTA

Bai, egia esan, asko irakurtzen dut, hilean liburu bat edo bi; betidanik oparitu dizkidate liburuak, beraz, txikitatik irakurri dut. Batez ere, amodiozkoak eta banpiroei buruzko liburuak gustatzen zaizkit, eta gehienbat gazteleraz irakurtzen dut, baina euskaraz eta ingelesez ere noizbehinka.

SANTI LAPATZA-GORTAZAR
GETXO

Bai, aspalditik asko irakurtzen dut; liburu bat bukatu eta beste bat hasten dut. Denetarik irakurtzen dut, baita komikiak ere; adibidez, Mikel Begoñaren komikiak gustatzen zaizkit. Esango nuke garaika irakurtzen dela, udan eta oporretan irakurzaletasuna asko igotzen da, bakoitzaren denboraren arabera.

hirukalagunen txokoa

Sari ederrak eskura!

Zozketa

BBK Karpin Faunara bisita

Naturagaz eta animaliakaz bat egiteko plan ezinhobea dakargu zuretzako: BBK Karpin Faunarako sarrera bikoitzak! Ez egin huts eta parte hartu gure zozketan!

Zozketan parte hartu gura baduzu, azaroaren 2a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Ibaizabalen liburu ederra

Futbola gustuko duzu? Ez galdu Ibaizabal argitaletxeari esker zozkagai dugun *Nesken taldea* liburua, 10-12 urteko gazteentzat. Futbola neskentzako ere delako! Sartu gol-gol-gol!

Zozketan parte hartu gura baduzu, azaroaren 2a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Hamelingo txirularia musikala!

Urriaren 26rako galdu ezingo duzun hiztordua duzu esperoan: *Hamelingo txirularia* haur ikuskizuna, Muxikebarrin! 18:00etan izango da musikala. Dantzatzeko eta abesteko prest?

Zozketan parte hartu gura baduzu, urriaren 19a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zelan egin HIRUKAlagun?

Webgunean: hiruka.eus/harpidetza/laguna

Idatziz: hirukakoop@hiruka.eus

Deituz: 944 911 337 • 688 812 368

Urtean 35 euroren truke, Uribe Kostako euskarazko komunikazio-taldearen bultzatzailea eta partaidea izango zara.

EGIN EROSKETAK EUSKARAZ GETXON!

Getxoko saltokiak lanean ari dira bezeroei euskarazko zerbitzua emateko

275 saltoki izatera heldu gara
Euskararen Lagunen Saltokien sarean

Horietatik, ia **80 e//** dira!

Egin euskaraz, sorpresa atseginak hartuko dituzu!

Getxo
bizi ezazu

Ezagutu
ELS saltokiak!